Ազգ

Azg armenian daily

14 ՕԳՈՍՏՈՍ 1998 ՈՒՐԲԱԹ #149 (1652)

«Հոգեզարություն» Ռուսաստանի ֆինանսական շուկայում

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի կառավարության նախագահ Սերգեյ Կիրիենկոն ռուսական ֆինանսական շուկայի այսօրվա իրավիճակը բնորոշել է որպես «հոգեզարություն»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, կառավարական տանը ելույթ ունենալով ճեպասուլիսում, նա ընդգծել է, որ խուճապին Նախարարների կաբինետի պատասխանը կլինի կայունացման ծրագրի հստակ կատարումը:

Օգոստոսի բյուջեն, նշել է վարչապետը, լիովին հաշվեկշռված է, նույնիսկ, չնայած այն բանին, որ անցած չորեքշաբթի օրը պետպարտատոմսերի աճուրդը չեղյալ էր հայտարարվել, եւ կառավարությունը հնարավորություն չունեցավ վերաֆինանսավորելու պետական պարտքը: Սերգեյ Կիրիենկոն հատկապես ընդգծեց, որ պետպարտքը սպասարկելու իր բոլոր պարտավորությունները կառավարությունը կկատարի:

Նրա խոսքերով, կան նաեւ ճգնաժամի արտաքին պատճառներ: Մասնավորապես, ասել է նա, Ռուսաստանի վճարային հաշվեկշիռը վատանում է նավթի համաշխարհային գների նվազելու պատճառով:

ՖԻՆԱՆՍԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Այս կառավարությունն ավելի անկա՞խ դրսի դոնորներից

ՀՀ կառավարությունը միջազգային ֆինանսական դոնոր-կազմակերպություններին առաջարկում է իր խաղի կանոնները

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Նախորդ իշխանությունները հաճախ էին մեղադրվում դրսի ֆինանսական դոնորներին, մասնավորապես Համաշխարհային բանկին (ՀԲ) ու Արժույթի միջազգային հիմնադրամին (ԱՄՀ) ենթարկվելու կամ «ծախված» լինելու մեջ: Օրերս ՀՀ վարչապետի եւ ՀԲ նոր ներկայացուցիչ Օուեյս Սաադաթի հանդիպման մասին պաշտոնական տեղեկատվությունը թույլ է տալիս ենթադրել եւ հույսեր է ներշնչում, որ ՀՀ ներկայիս կառավարության դիրքորոշումը դրսի ֆինանսական դոնորների նկատմամբ շատ ավելի կարծր եւ անկախ է լինելու: Այս ենթադրությունը հաստատեցին ՀՀ կառավարության տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոնի ներկայացրած մանրամասները վերոհիշյալ հանդիպման մասին:

Հանդիպման ընթացքում ՀՀ վարչապետը հենց սկզբում նշել է, որ փոխվել են ժամանակներն ու իրավիճակը, Հայաստանը հիմա գտնվում է բարեփոխումների այնպիսի փուլում, երբ կառավարությունն ինքն է վերահսկում ողջ իրավիճակը եւ ինքն է որոշում, թե ո՞ր ոլորտներում ինչպիսի՞ ծրագրեր պետք է իրագործվեն: Իհարկե, դրա համար անհրաժեշտ է ֆինանսավորում, սակայն գերակայությունը բարեփոխումների սեփական ծրագրերի իրագործումն է եւ ոչ թե դրսի դոնորների նախապայմանները (որոնք մինչեւ այժմ, գաղտնիք չէ, դրվել են կառավարության առջեւ-Գ.Մ.):

Նախկինում ուղարկվում էր փորձագիտական խումբ, որն ուսումնասիրում եւ որոշում էր, թե ինչ ոլորտներում ինչպիսի բարեփոխումներ պետք է իրականացվեն: Դրանք ներկայացվում էին եւ ապա սկսվում բանակցություններ ՀՀ կառավարության հետ: Այսօր արդեն դրվում է հետեւյալ խնդիրը. կառավարությունն է որոշում ոլորտները, մշակում հայեցակարգը, եւ հետո, եթե Համաշխարհային բանկը հետաքրքրված է ծրագրի ֆինանսավորմամբ, կառավարությունը կսկսի բանակցել ՀԲ-ի հետ:

Տես ▸ էջ 8

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյան. «Եհովայի վկաները մեծ վտանգ են մեր պետության, ժողովրդի եւ հավատի համար»

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայ առաքելական եկեղեցու Արցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյանը խոսք է հղել հայ ժողովրդին՝ Եհովայի վկաների՝ Արցախ թափանցելու կապակցությամբ: Նրանում մասնավորապես ասված է.

եկեղեցու, քրիստոնեական բարոյականության տեսակետից այսօր կարող ենք փաստել, որ հետխորհրդային տարածքում, մասնավորապես, Հայաստանում, արշավանք է սկսվել ամբողջատիրական աղանդի կամ էլ նման աղանդներից մեկի՝ «Եհովայի վկաներ» ահավոր կազմակերպության կողմից: Կազմակերպությունը փորձում է ներթափանցել նաեւ Արցախ եւ արմատավորվել մեզ մոտ:

Ովքե՞ր են «Եհովայի վկաները», եւ ի՞նչ է այդ աղանդը: Այն ծագել է Միացյալ Նահանգներում, 19-րդ դարի վերջին: Հիմնադիրը հանրահայտ սկանդալիստ Չարլզ Ռասելն է: Կազմակերպության կենտրոնը գտնվում է Բրուքլինում (Նյու Յորքի թաղամասերից մեկը): Աղանդի տպագիր մարմինը՝ «Դիտարանը», բազմամիլիոն տպաքանակ ունի, ինչը վկայում է աղանդի հսկայական գումարների մասին: Աղանդը հիմնականում տարածված է քրիստոնեական երկրներում:

Ինչո՞վ են զբաղվում «Եհովայի վկաները»: Առաջին հերթին ակտիվորեն համալրում են նոր աշակերտների՝ հետեւորդների: Փորձում են աղավաղել Աստվածաշունչը, աշակերտներին Սուրբ Գիրքը մատուցել իրենց համար շահեկան ձեւով: Նրանք ենթատեքստից հանում են արտահայտություններ եւ սեփական մեկնաբանություններ տալիս դրանց: Նման պարագայում մարդկանց համար, իհարկե, դժվար է որոշել այդ մեկնաբանությունների ճշմարտացիությունը, հատկապես նրանց համար, ովքեր ծանոթ չեն Աստվածաշնչին:

Եհովայի վկաները ձգտում են նրանց՝ տրամադրել եկեղեցու, կրոնական ծեսերի եւ խորհուրդների, եկեղեցու սպասավորների, մեր հայրերի հավատին ընդդեմ: Եհովայի վկաները յուրովի թարգմանել են Աստվածաշունչը անգլերեն եւ այնտեղ «Աստված», «Տեր», «Միածին որդի» բառերը փոխարինել «Եհովա» բառով: Դա աստվածաշնչյան պատվիրաններից մեկի անմիջական խախտումն է (եթե որեւէ մեկը փոխի ինչ-որ բառ, ավելացնի, պակասեցնի կամ աղճատի, ապա կանիծվի Աստծո կողմից):

Տես ▸ էջ 2

Եվրախորհրդի գլխավոր քարտուղարը կայցելի Հայաստան, Ադրբեջան եւ Վրաստան

Եվրախորհրդի էլեկտրոնային Europa 40+ լրագրի վերջին համարից տեղեկացանք, որ օգոստոսի վերջին անդրկովկասյան 3 երկրներ՝ Հայաստան, Ադրբեջան եւ Վրաստան է ժամանելու խորհրդի գլխավոր քարտուղար Դանիել Տարչիսը: Նրան ուղեկցելու է Եվրախորհրդի նախարարների հանձնաժողովի ատենապետ դոկտ. Գիորգոս Պապանդրեուն (Հունաստան): Գլխավոր քարտուղարի հետ թերթի տպած հարցազրույցից տեղեկանում ենք նաեւ, որ այցի նպատակն է քաղաքական շփումներ ձեռնարկել 1996 թ.-ին Եվրախորհրդին անդամակցելու դիմում ներկայացրած վերոհիշյալ երեք երկրների ղեկավարությունների հետ, մանավանդ որ Հայաստանում այս տարվա գարնանը նախագահական արտահերթ ընտրություններ են տեղի ունեցել եւ նոր կառավարություն է կազմվել, որի հետ գլխավոր քարտուղարը շփվելու առաջին պատեհությունն է ունենալու, իսկ Ադրբեջանում նոր Սահմանադրության որդեգրումից հետո նախագահական առաջին ընտրություններն են անցկացվելու առաջիկա հոկտեմբերին:

Այդ 3 հանրապետությունների խորհրդարաններն էլ 1996-ին հատուկ հյուրի կարգավիճակ են ստացել Եվրախորհրդի խորհրդարանական ասամբլեայում եւ այնուհետեւ միջխորհրդարանական եւ միջկառավարական հարաբերություններ զարգացրել Եվրախորհրդի ու նրա անդամ երկրների հետ, հարցազրույցում հաստատում է Դանիել Տարչիսը:

Պատասխանելով այն հարցին, թե վերոհիշյալ երկրներում առկա հակամարտությունները՝ Լեռնային Ղարաբաղ, Աբխազիա եւ Հարավային Օսիա, չե՞ն խանգարի նրանց Եվրախորհրդի անդամ դառնալուն, գլխավոր քարտուղարը, մեր կարծիքով, խիստ հատկանշական եւ որոշ իմաստով ոչ սովորական հաստատումներ է անում: Այդ պատճառով պատասխանը թարգմանում ենք ամբողջությամբ:

«Այդ հակամարտությունները մնում են բավական անհանգստացնող: Որպեսզի մի երկիր դառնա այս կազմակերպության անդամ, նրա կառավարությունը, խորհրդարանը եւ քաղաքական բոլոր ուժերը պետք է իսկական հանձնառություն ստանձնեն այդպիսի իրավիճակները խաղաղ, քաղաքական միջոցներով եւ առանց հապաղելու կարգավորելու վերաբերյալ:

Մյուս կողմից, մենք չենք ցանկանում Եվրախորհրդի անդամության նրանց նկրտումները պատանդ դարձնել ոմանց, ովքեր բանակցությունների ընթացքը խոչընդոտող միակողմանի, անընդունելի պահանջներ են ներկայացնում:

Լեռնային Ղարաբաղը, Աբխազիան եւ Հարավային Օսիան այնքան էլ բացառիկ չեն: Ինքնության, այլոց եւ փոքրամասնությունների նկատմամբ հարգանքի պրոբլեմները սովորական են եվրոպական շատ երկրներում: Այնտեղ, որտեղ իրական ցանկություն կա բոլոր կողմերից, միշտ էլ կգտնվեն քաղաքական կարգավորման ձեւեր:

Եվրոպական ժողովրդավարական երկրների ընտանիքի անդամությունը ղեկավարների կամ ընտրյալ խավերի համար չէ միայն: Այլ բոլորի: Մարդու իրավունքների եւ օրենքի գերիշխանության նկատմամբ հարգանքը շատ կարեւոր է ամենօրյա կյանքի մեջ: Հետեւաբար յուրաքանչյուրի շահագրգռությունն է ձեր նման պրոբլեմների մեջ հնարավորինս արագ հասնել խաղաղ, քաղաքական կարգավորման»:

Տարեկան 1,5 մլրդ խմ ռուսական գազ Հայաստանին

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 13-ին ռուսաստանյան «Գազպրոմ» ընկերության գրասենյակում ստորագրվեց պայմանագիր 1998-2000 թթ. ընթացքում Հայաստանին բնական գազ մատակարարելու ծավալների ու պայմանների մասին: Այսպիսով, ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, ավարտվել է համատեղ «Արմռոսգազպրոմ» ընկերության ձեւավորումը, ինչը սկսվել էր անցած տարեվերջին: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, պայմանագրով մեծանում է ռուսական գազի առաքումը Հայաստան: Այժմ Հայաստան մատակարարվող գազի ծավալը կազմում է տարեկան մոտ 1,5 մլրդ խմ:

Պարգեւատրվեցին Ալեքսան Կիրակոսյանը եւ Բագրատ Ուլուբաբյանը

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի օգոստոսի 12-ի հրամանագրով ՀՀ տնտեսության զարգացման գործում ներդրած նշանակալի ավանդի, պետական եւ հասարակական-քաղաքական ակտիվ գործունեության համար Ալեքսան Կիրակոսյանը պարգեւատրվել է Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով: Նախագահի նույն օրվա մեկ այլ հրամանագրով հայ պատմագիտության բնագավառում ներդրած նշանակալի ավանդի համար անվանի պատմաբան, գրող եւ հրապարակախոս Բագրատ Ուլուբաբյանը պարգեւատրվել է Մովսես Խորենացու մեդալով:

ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակ

ԵՐԵՎԱՆ

«Հայծխախոտի» արտադրամասերը կնքված՝ անորոշ ժամանակով

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, արդեն մեկուկես ամսից ավելի է «Հայծխախոտ» ԲԲԸ-ն կանգնեցրել է իր գործունեությունը, ինչի պատճառը, ԲԲԸ գործադիր տնօրեն Դավիթ Ղալումյանի հավաստմամբ, հուլիսի 25-ից սկսված եւ մինչեւ օրս շարունակվող աուդիտի եւ ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվեքննության անցկացումն է: Ըստ պրն Ղալումյանի, օրինականության մեջ չի տեղավորվում աուդիտի եւ ստուգումների պատճառով մի ամբողջ գործարանին ու նրա 300 հոգանոց անձնակազմին հարկադիր պարապուրդի մատնելը, եւ այդ փաստն ակամա տարբեր ենթադրությունների տեղիք է տալիս: Աուդիտն անցկացնում է «Բիզնես Կոնսալտ» խորհրդատվական-աուդիտորական ընկերությունը, որին վարձել է միայն վերջերս ԲԲԸ երբեմնի խոշոր բաժնետերերից մեկը դարձած Կարեն Բաբայանը՝ ԼՂՀ պաշտպանության նախարար Սամվել Բաբայանի եղբայրը: Կ. Բաբայանին բաժնետոմսերի իր փաթեթը փոխանցել (չար լեզուներն ասում են նվիրել-Մ.Գ.) է «Հայծխախոտի» բաժնետերերի խորհրդի նախկին նախագահ Լիդա Սարգսյանը, որը 1985 թ.-ից ղեկավարել է ձեռնարկությունը: Օգոստոսի 12-ի վաղ առավոտյան ԲԲԸ գործադիր տնօրենը, որը միաժամանակ նաեւ բաժնետերերի խորհրդի նախագահն է, քանի որ ԲԲԸ նախագահը, ԲԲԸ մյուս խոշոր բաժնետեր Ռուբեն Հայրապետյանը բացակայում է, հրավիրել էր մի խումբ լրագրողների ներկա լինելու գործարանի կնքված արտադրամասերի կնիքների քակումը, ինչը, դարձյալ Դ. Ղալումյանի պնդմամբ, խոստացվել է «Բիզնես Կոնսալտի» կողմից: Սակայն ընկերության ներկայացուցիչները չներկայացան եւ միայն օրվա վերջում տեղեկացանք, որ աուդիտորները եկել են միայն 16.30-ին: Իսկ «Բիզնես Կոնսալտի» տնօրեն Փ. Գեւորգյանը մեկնաբանությունների մասին մեր հարցադրմանն ի պատասխան ասաց, որ իրենք այսօր պատրաստ են իրենց գրասենյակում (Բաղրամյան 85) ասուլիս տալ հետաքրքրվող լրագրողներին: Ասուլիսի եւ ընդհանրապես «Հայծխախոտի» շուրջ բորբոքված կրքերի մասին մեր լրագրողական հետաքննությունը վաղվա համարում:

Մ. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պարգեւ եպիսկոպոս Մարտիրոսյան. «Եհովայի վկաները...»

Սկիզբը էջ 1

«Եհովայի վկաների» գաղափարախոսության տարածումը ահավոր վտանգ է մեր ժողովրդի, պետության ու հավատի համար։ Նախ՝ նրանք իրենց հետեւորդներին արգելում են զենքի դիմել եւ զենքը ձեռքին պաշտպանել հայրենիքը, պետությունը, կյանքը, ազատությունն ու հավատը։ Նրանք մեր ժողովրդին զրկում են սեփական կյանքն ու Հայրենիքը պաշտպանելու իրավունքից։ Նրանք քայքայում են մեր պետության հիմքերը։ Երկրորդ՝ կան այդ աղանդի անդամների ինքնասպանության նախադեպեր։ Տակավին վերջերս Սյունիքի մարզում կախվել են այդ աղանդի անդամ 12-ամյա երկու աշակերտներ։ Կան նաեւ այնպիսի դեպքեր, երբ կանայք, մայրերը հրաժարվում են կատարել իրենց ընտանեկան պարտականությունները։ Նրանք պարզապես դադարում են աշխատել տանը, հրաժարվում են ճաշ պատրաստել, մաքրություն անել, խնամել երեխաներին ու ամուսնուն։ Դա հանգեցնում է ամուսնուն կնոջ լրիվ անհնազանդության կամ էլ հրաժարման այն երդումից, որ կինը տվել է քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման կամ եկեղեցում պսակադրության ժամանակ։ Դա հանգեցնում է ընտանիքի, հետեւաբար՝ ազգի եւ պետության քայքայման։

Եհովայի վկաների դեմ պայքարը ըստ իս համազգային, համապետական գործ է եւ բոլորիս խնդիրն է, որը պիտի լուծենք համատեղ։ «Եհովայի վկաներ» կազմակերպությունը մեծ արագությամբ տարածվում է Հայաստանում եւ փորձում է արմատակալել նաեւ արցախյան հողում։

Տեղի է ունենում ազգային արժեքների ակնհայտ նենգափոխում։ Կա խղճի եւ կրոնի ազատություն հասկացություն։ Զինվելով այդ օրենքով, ոմանք կարծում են, որ իրավունք չունենք որեւէ աղանդավորական շարժում արգելել կամ էլ պաշտոնապես չգրանցել։ Իսկ ինչպե՞ս անվանել, եթե ոչ մեր ազատության խախտում, բռնի ներխուժում մեր կյանքը, երբ մետրոյի կայարաններում մեզ են կպչում, կանգնեցնում փողոցում, մտնում մեր տները, մեր երեխաներին տանում վտանգավոր ճանապարհով։ Եվ մի՞թե խղճի ազատության խախտում չէ ընտանիքի, պետականության հիմքերի քայքայումը։ Մի՞թե դա բռնություն չէ մարդու կամքի վրա։

Ես՝ որպես հայ, որպես քրիստոնյա, որպես եկեղեցական, գտնում եմ, որ մեր ժողովրդի, մեր Հայրենիքի եւ մեր հավատի համար եկել է ժամը փորձության։ Կարծում եմ, մենք պիտի լավագույնս դուրս գանք այդ փորձությունից։ Մենք պիտի գիտակցենք եւ իմաստավորենք մեր հայրերի պատմական փորձը, որոնց մի անգամ չէ բաժին ընկել նման փորձությունը։ Հիշենք Ավարայրը, հետագա դարերը։ Մեր ժողովուրդը միշտ էլ պատրաստ է եղել ինքնազոհաբերման, պատրաստ է եղել կյանքը զոհել, մարմինը տալ, բայց ոչ հավատը, ոչ իր հոգին։ Հոգեւոր մաքառումների հարցերում մեր ժողովուրդը միշտ էլ անընկճելի է եղել, եւ, հուսով եմ, որ այսօրվա ահեղ մարտում եւս մենք չենք սխալվի։

Ես դիմում եմ իմ սիրելի, իմաստուն, բարի եւ համբերատար ժողովրդին, մեր պետական այրերին, մտավորականությանը, մեր փառապանծ ռազմիկներին՝ այս հարցում պիտի միավորենք բոլորիս ուժերը։ Մենք պիտի զինվենք երկու հազարամյակի ընթացքում ժողովրդի կուտակած իմաստնությամբ ու փորձով, պետական այրերի վճռականությամբ, մեր ռազմիկների արիությամբ, մտավորականության փայլուն ունակություններով եւ մեր Մայր եկեղեցու հետ փրկենք եւ մեր ժողովրդին, եւ մեր պետությունը, որպեսզի չընդունենք նեռի այս առաջին կնիքներից մեկը։ Հույսս դնում եմ մեր ժողովրդի իմաստնության եւ Աստծո օրհնության վրա։ Ես վստահ եմ, որ այս անգամ եւս պատվով դուրս կգանք փորձությունից։ Աստված մեզ բոլորիս օգնական։ Ամեն։

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Ժողովուրդը չի դիմանում բյուրոկրատական ապարատի ծանրությանը

Լավատեսությունը որպես դեղամիջոց օգտագործելու համար մեր հասարակությանը խանգարում են օբյեկտիվ բազմաթիվ պատճառներ։ Դրանցից ամենահիմնականը բնակչության ստվար մեծամասնության սոցիալական ծանր վիճակն է, որը խոր արմատներ ունի։

Վանաձորը համարվում է աղետի գոտու ոչ այնքան շատ տուժած բնակավայրերից մեկը։ Սակայն երկրաշարժից 10 տարի անց քաղաքի շուրջ 173 հազար բնակիչներից պաշտոնական տվյալներով 14 հազարը դեռեւս ապրում է տնակներում, շուրջ 2400 ընտանիք հերթագրված է բնակարան ստանալու համար, իսկ գրանցված գործազուրկների թիվը 12577 է։

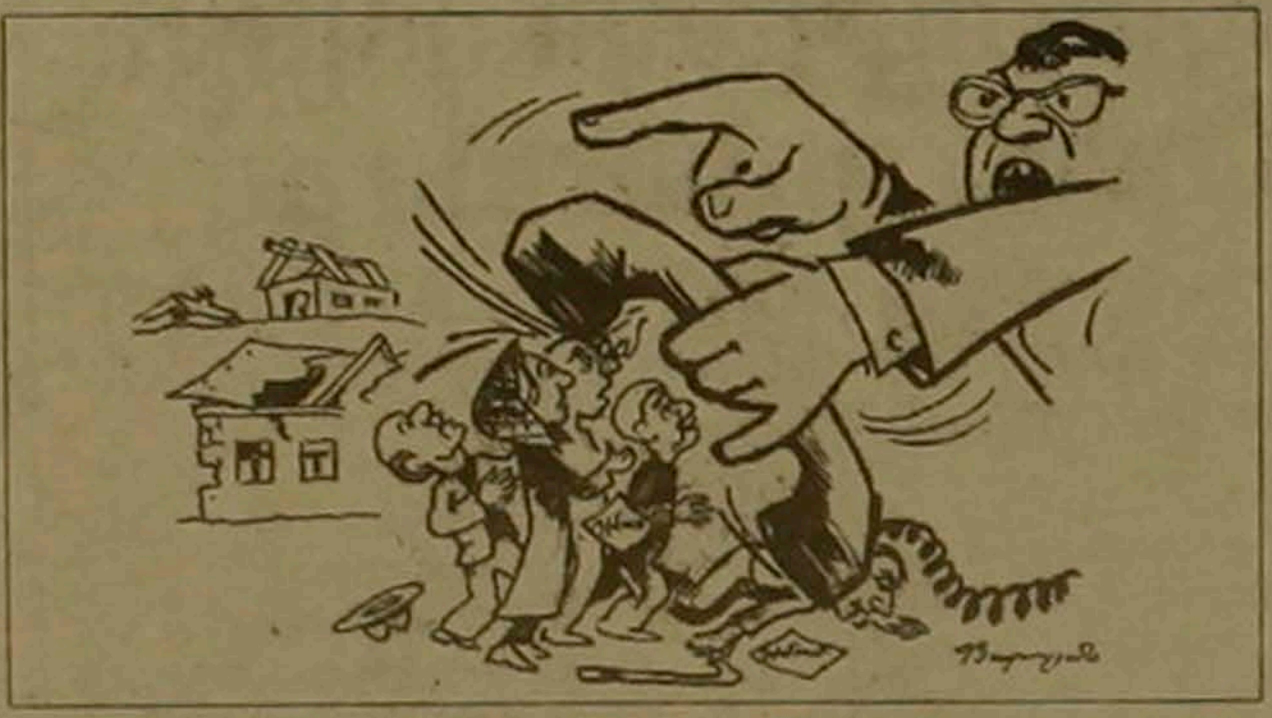

Չնչին թոշակներին, երեխաների համար տրվող ողորմելի նպաստներին գումարվել է նաեւ Լոռին որպես փորձադաշտ օգտագործելու արկածախնդրությունը, որից ավելի է վատացել բնակչության սոցիալական վիճակը։

Երկրաշարժից հետո քաղաքի Տավրոս թաղամասի եւ Կամակատար եկեղեցու միջեւ ընկած այգիների մրգատու ծառերը հատվեցին եւ հսկայածավալ շինարարություն սկսվեց քաղաքից կտրված այդ տարածքում, որը հետո Տարոն թաղամաս պետք է կոչվեր։ Անհեռանկար այդ քաղաքականությունը կիրառվեց նաեւ Գյումրիում՝ ստեղծելով Անի թաղամասը, Սպիտակում, Ստեփանավանում, նույնիսկ գյուղերում։

Դեռ ոչինչ, որ այդ քաղաքների կենտրոնական մասերը մնացել են ավերված եւ դեռ երկար տարիներ կպահանջվեն վերականգնելու համար։

Հանապազօրյա հացի համար դաժան պայքարի մեջ մտած մարդը հաճախ անկարող է կենտրոնից այդքան հեռու ապրել, մանավանդ որ շենքերը շահագործման են հանձնվում առանց տարրական հարմարությունների. կիսատ-պռատ բնակարան ստացողը դեռ պետք է հոգա հասակի, ներսում դռներ դնելու եւ մյուս ծախսերը, որն ի վիճակի չէ։ Քանակ ապահովելու ոչնչով չարդարացված մոլուցքի հետեւանքով այսօր Վանաձորի հարյուրավոր կարիքավոր ընտանիքներ, անկարող լինելով նորմալ ապրել, տեսքի բերել իրենց ստացած բնակարանները, դեռեւս մնում են տնակներում։ Չնայած երկրաշարժից հետո Վանաձորում կառուցվել եւ ամրացվել է բնակելի 356 շենք, բնակարաններ են հատկացվել նաեւ բնակելի հին ֆոնդից, երկրաշարժից քանդված շենքերից 1472 ընտանիք դեռեւս բնակարան չի ստացել։

Հատկացվող ֆինանսական միջոցները, շինարարության այսօրվա ծավալները ոչ մի երաշխիք չեն տալիս, որ կարճ ժամանակում կձերբազատվենք «աղետի գոտի» հասկացությունից։

Մինչդեռ, Քիմիագործների եւ Առափնյա թաղամասերի տնակային ավաններն այսօր նմանվում են նեգրական գետտոների, որոնց համար նույնիսկ սովորական անձրեւն աղետ է, քանզի տնակները նախատեսված են երեք տարվա համար։ Իսկ այդ նույն թաղամասում, ինչպես նաեւ քաղաքի այլ թաղամասերում շինարարական եռուզեռ է. իշխանավորներն ու հարուստները պալատներ են կառուցում։ Հասարակության շերտավորումը արագորեն է կատարվում։ Արտասահմանյան ավտոմեքենաների աճին զուգընթաց աճում է մուրացկանների թիվը։

Վատ պայմանների հետեւանքով երկրաչափական պրոգրեսիայով աճում են բնակչության խրոնիկական հիվանդությունները, մանավանդ երեխաներինն ու ծերերինը։ Բժիշկների հետ որոշ հետազոտություններ կատարելուց հետո պարզվեց, որ այն հիվանդությունները, որոնք սովորաբար նկատվում են 50 տարեկանից հետո, այժմ ավելի շատ 25-35 տարեկանների շրջանում են նկատվում։

Երեւույթն ավելի աղետալի չափերի է հասնում բժշկության վճարովի համակարգի պատճառով։ Շատերը բժշկին դիմելու փոխարեն ինքնաբուժմամբ են զբաղվում կամ պարզապես իրենց առողջությունը թողնում բախտի քմահաճույքին։ Ղեկավարների խոստումներից հոգնած ու դառնացած ժողովրդի մի մասը բավարարվում է կիրառելով «բուժում հայհոյանքով» մեթոդը, ոմանք բռնում են նախորդ շատերի ճանապարհը՝ լքում են մեր հանրապետությունը։ Երիտասարդության մի ստվար մասը պարապությունից առավել շատ է զբաղվում հարբեցողությամբ ու թմրամոլությամբ։ Աճում է նաեւ պոռնկությունը, որի անվերահսկելիությունը նպաստում է վեներական հիվանդությունների «տեսականու» աճին։ Ըստ Լոռու մարզային մաշկավեներական դիսպանսերից ստացած տեղեկությունների, վերջին 5 տարում Վանաձորում սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդություններով վարակվողների քանակն աճել է 470 տոկոսով, իսկ Լոռու մարզում 528 տոկոսով։ Իրականում, իհարկե, այդ թվերը կրկնապատիկ ու քառապատիկ կարող են լինել, քանզի շատ-շատերը չեն դիմում դիսպանսեր եւ ընտրում են բուժման քողարկված տարբերակը։ Կան բազմաթիվ ընտանիքներ, որոնք գոյատեւում են լոկ այն «երջանիկ» պատահականությամբ, որ սիրունիկ աղջիկ ունեն եւ «լավ տղերքը» նրան վճարում են։

Երիտասարդության, առավել եւս ուսանողության հետ հանդիպումների ժամանակ պարզորոշ զգացվում է նրանց ինտելեկտուալ ցածր մակարդակը, քմահաճական վերաբերմունքն արվեստի ու գրականության նկատմամբ։ Իսկ բուհեր ընդունվող տղաների 90 տոկոսից ավելին բանակից խուսափելու մտադրություն ունի, ոչ թե որեւէ բնագավառի մասնագետ դառնալու։

Միամտություն կլինի մտածել անգամ, որ հանրապետության ղեկավարությունը չի նկատել եւ չի նկատում այս անկումը, քայքայվող եւ այլասերվող հասարակությանը։

Կան այնպիսի մեկնաբանքներ, ըստ որոնց մեր ժողովուրդը հակված է խաբվելու, կամ մենք թագավոր սիրող եւ պաշտող ժողովուրդ չենք։

Իսկ ունեցե՞լ ենք այնպիսի թագավոր, որ սիրի իր ժողովրդին, զոհաբերի իր անձնականը ազգի բարգավաճման ու ծաղկման համար։

Դժվար է պատասխանել, որովհետեւ վերջին 10 տարիների դառը փորձը տխուր մտորումների առիթ է տալիս։

Ժողովուրդը պարզապես չի դիմանում այս խղճուկ ու ողորմելի պետության «հզոր» եւ ուռճացած բյուրոկրատական ապարատին, որի վերին օղակներում ախորժակի պակաս չի զգացվում։

Հայաստանում կիրառվող հարկային քաղաքականությունը, եվրոպական ստանդարտներին մոտեցող վճարովի կոմունալ եւ տարբեր այլ ծառայությունները, կենսապահովման մթերքների աճող գները, պետական դոտացիայի գրեթե իսպառ բացակայությունը պարզապես պատմական այս ժամանակահատվածում կիրառելի չեն այս պետության համար։ Եվ ամենակարեւորը՝ Հայաստանի ղեկավարները որեւէ ցանկություն չեն ցուցաբերում մարդկանց կյանքը բարելավելու համար, որի հետեւանքով միջին աշխատավարձը եւ թոշակներն ուղղակի սիմվոլիկ գումարներ են կազմում։

Եթե այսպես շարունակվի, կծաղկի միայն փոքր եւ խոշոր չարչիությունը, ու մի օր Հայաստանը կունենա 3 մլն վաճառող, իսկ գնող չի լինի։

Այս ամենին գումարվում է նաեւ ժողովրդի քաղաքական պասսիվությունը, որը հանգեցնում է հուսալքման եւ վերջնական բարոյալքման։

Մարդիկ թերահավատ են դառնում ոչ միայն իշխանությունների, այլեւ իրենք իրենց հանդեպ, եւ ընդհանրապես կյանքի նկատմամբ։ Ժողովուրդը դառնում է մի ամորֆ զանգված, որը վերջին հաշվով կարող է ձեռնտու չլինել նաեւ հենց երկրի հայրերին։

- Այս հողն անիծված է, այստեղ հնարավոր չէ գոյատեւել,- հաճախ եմ լսում իմ գրչակից ընկերներից, մտավորականներից։

Գուցե Աստված չի հանդուրժի, որ 60 դոլար աշխատավարձ ունեցող պաշտոնյան 1 մլն դոլար արժողությամբ առանձնատուն ունենա, իսկ նրանից ավելի ազնիվ եւ խելացի մեկը փողոցում հացի փող մուրա։

Անպատժելիությունը բոլոր չարիքների նախահիմքն է։

Եղիցի, որ մեր երկրում մի օր պատժելու իրավունքը միայն Աստծո մենաշնորհը չլինի, այլ գոյություն ունենա օրենք եւ օրինականություն։ Այդ ժամանակ ազգասիրական ճառերը չեն հնչի որպես ազգային իդեոտիզմի արգասիք եւ մեր որդիները չեն ամաչի հայ կոչվելու համար։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ
Վանաձոր

Մարդասիրություն դրսեւորել են հայերը

ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակից մեզ լրացուցիչ տեղեկացրին, որ ճիշտ չի հասկացվել կիրակի օրը տեղի ունեցած սեմինարում տրված մի լրատվություն։

«Ազգի» օգոստոսի 11-ի համարում «Յուրաքանչյուր հասարակական կազմակերպություն ձգտում է ստեղծել կոմերիտմիության շրջկոմի պես մի բան» լրատվության մեջ պատանդներին վերաբերող հատվածում պետք է լիներ «ՀՔԱ Արցախյան կոմիտեի համակարգող Կարեն Օհանջանյանի ջանքերով ռազմական գործողությունների ժամանակ փրկվել եւ ադրբեջանցիներին են վերադարձվել 1 տարեկան երեխա եւ հինգ մեծահասակներ»։ Այսինքն՝ մարդասիրություն դրսեւորել են հայերը։

Մ. ՄԻԿՈՅԱՆ

Գոնե «Այբբենարանը» պետք է անվճար տրամադրվի երեխաներին

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ - «Այբբենարանը» ցավոտ հարց է եւ՛ բովանդակային, եւ՛ հրատարակչական, եւ՛ դպրոցին տրամադրելու առումով,- ասաց կրթության եւ գիտության նախարարության ծրագրամեթոդական վարչության պետ Վիկտոր Մարտիրոսյանը։ «Այբբենարանի» գոնե այս մեկ դասագրքի հրատարակումը պետք է պետականորեն հովանավորվի, որպեսզի անվճար տրամադրվի երեխաներին, հակառակ դեպքում ստիպված կլինենք այս դասագիրքը նույնպես վաճառել, որը ցանկալի ու ընդունելի չէ ոչ մի տեսանկյունից։

Ամեն տարի նախարարությունը ձեռք է պարզում տարբեր հիմնադրամների, փնտրում հովանավորներ։ Գիրքն անվճար առաջին դասարանցիներին տալու սկզբունքից նախարարությունն այս տարի եւս փորձում է չհրաժարվել, հաշվի առնելով հրճվանքի այն պահը, որ ունենում է առաջին դասարանցին, երբ դպրոցում առաջին օրը նվեր է ստանում իր կրթության սկիզբը նախանշող նոր դասագիրքը։ Այս տարի էլ խնդիրը տարբեր հովանավորների օգնությամբ որոշակի լուծում է ստացել, սակայն մինչեւ այսօր արված ներդրումները չեն բավարարում եւ դեռեւս հստակ չէ, թե առաջին դասարանցին բաղձալի դասագիրքը նվեր կստանա, թե՞ կգնի։

Նոր ուսումնական տարում դպրոցներին նախորդ տարվա «Այբբենարանի» հետ կառաջարկվի նաեւ այլընտրանքային «Այբբենարան»։ Նոր գիրքը, որից 5000 օրինակ տպագրել է «Փյունիկ-Մաքմիլան» հրատարակչությունը, այս տարի փորձաքննություն կանցնի մայրաքաղաքի, հանրապետության մարզերի, Արցախի մի շարք դպրոցներում։

Հաջորդ ուսումնական տարում այս երկուսից կընտրվի այն «Այբբենարանը», որը կբռնի ուսուցիչների եւ աշակերտների քննությունը եւ, եթե հարկ լինի, որոշ շտկումներից հետո կդառնա հիմնական դասագիրք։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԼԵԶՎԻ ՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Հիմնադրույթներում հետեւողական ենք լինելու, գործելաոճում՝ ավելի հանդարտ»

Հայաստանում լեզվաքաղաքականության զարգացումը հատկապես վերջին շրջանում ուղեկցվում է բանավեճերով: Հիմնախնդիրները հրատապ են, լուծման եղանակները՝ տարբեր: Հետաքրքիր է, ինչո՞վ է զբաղված այսօր ՀՀ լեզվի պետական տեսչությունը, ինչպիսի՞ լեզվաքաղաքականություն է վարում եւ ի՞նչ կոնկրետ աշխատանքներ է կատարում: Այս հարցերի պատասխանները ստանալու նպատակով հանդիպեցինք ՀՀ լեզվի պետական տեսչության պետ Լեւոն Գալստյանին:

— Լեզվաքաղաքականության ինչպիսի՞ սկզբունքներով եք առաջնորդվում:

— Կան չորս սկզբունքներ. 1. Հայաստանի Հանրապետությունը երաշխավորն է պետական լեզվի պահպանության եւ զարգացման, նրա գերակայության ապահովման: 2. ՀՀ-ն նպաստում է համահայկական լեզվական հաղորդակցմանը հայության տարբեր հատվածների միջեւ: Թե ներսում ինչ անելիքներ կլինեն (ուղղագրության հետ կապված, թե այլ խնդիրներ), դրանք մասնագիտական հարցեր են: 3. ՀՀ-ն երաշխավորն է իր քաղաքացիների լեզվական իրավունքի: Այստեղ ազգային փոքրամասնությունների խնդիրն է եւ բավականին անելիքներ կան: 4. ՀՀ-ն նպաստում է օտար լեզուների իմացությանն ազգային հիմքի վրա: Մենք սա ապահովելու ենք հանրակրթական համակարգում, եւ կարեւոր դրույթ է լինելու, որպես լեզվաքաղաքականություն:

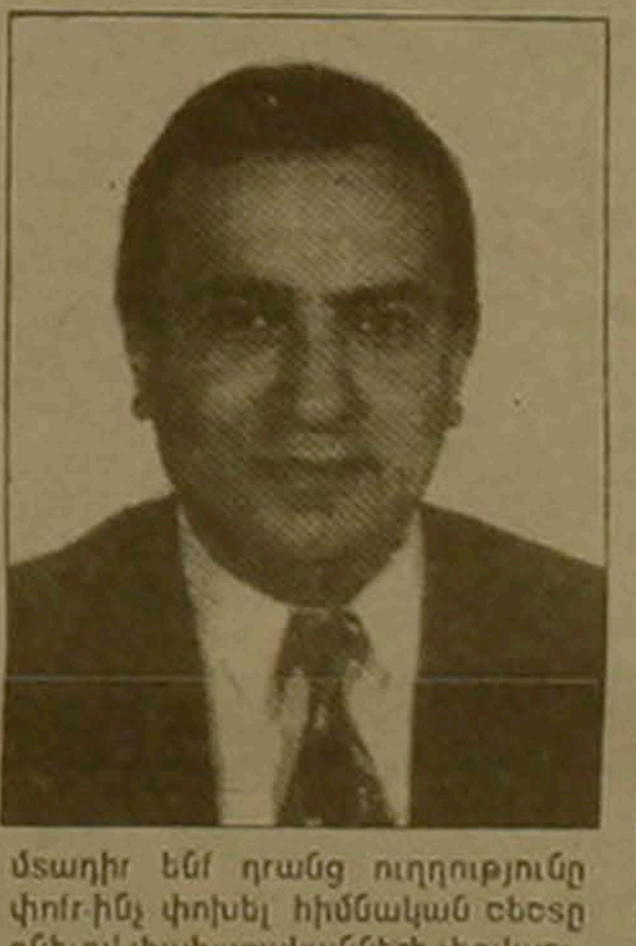

— **Պե՞տք է արդյոք միանգամից արեւելահայ եւ արեւմտահայ գրական լեզուների ուղղագրությունը միասնականացնել:**

— Լեզվի մասին օրենքի այն պահանջին, որ ՀՀ-ն նպաստում է Հայաստանում ուղղագրության միասնականացմանը, պետք է շատ լուրջ մոտենալ: Դա չի նշանակում, որ ինչ-որ մի պահի միանգամից պետք է փոխել կենսական մի համակարգ, որը սպասարկել է մեր երկիրը: Սակայն անհրաժեշտ է մեծածավալ հաղորդակցություն տարբեր հատվածների միջեւ, որպեսզի որեւէ խնդրում խոչընդոտ չառաջանա: Հայերենի բարձրագույն խորհրդի համար պետք է կարողանանք աշխատելու հնարավորություններ ստեղծել, որպեսզի եւ փոփոխությունները հիմնավորված լինեն, եւ դա անեն մասնագետները:

— **Ի՞նչ կասեք Հայաստանում հայերենի եւ օտար լեզուների քաղաքական փոխհարաբերության մասին:**

— Ուսումնական ծրագրի վերանայման խնդիր կա, այն պետք է համապատասխանեցնել ժամանակակից դպրոցների ստանդարտներին, եւ օտար լեզուների այս համակարգում հասկանալի պատճառներով պետք է իր որոշակի տեղն ունենա ռուսերենը: Եվ գերակա սկզբունքն է՝ ոչինչ, ոչ մի քայլ մեր պետական լեզվի հաշվին, որը պետք է զորացնել:

— **Ի՞նչ քայլեր եք ձեռնարկում փախստականների ուսուցման գործում:**

— Ցավոք, այստեղ պետական որոշակի հասկացումներ չկան եւ հաճախ այդ պատճառով դժվարություններ են ստեղծվում: Ունենք լեզվական դասընթացների ծրագիր. մտադիր ենք դրանց ուղղությունը փոքր-ինչ փոխել հիմնական շեշտը դնելով փախստականների լեզվաուսուցման վրա:

— **Շարունակվո՞ւմ են լեզվի պետական տեսչության եւ կրթության ու գիտության նախարարության միջեւ նախկինում լարված հարաբերությունները:**

— Ես այդ հարաբերությունները համարում եմ արհեստական եւ ոչ բնական, որը եղել է: Այդ երեւույթն իր տրամաբանական ավարտին է հասել: Այսօր մենք կրթության եւ գիտության նախարարությանը ներկայացրել ենք ընդունելության կարգի մասին մի նախագիծ, որն ընդունվել է գրեթե նույնությամբ: Դա բավականին խոսուն եւ կուռ կարգ է:

— **Ամենուրեք ականատես ենք լինում լեզվի մասին օրենքի ոտնահարման (օտարալեզու ցուցանակներ, ռադիոյում եւ հեռուստահաղորդումներում հայերեն թարգմանության բացակայություն, հիմնարկներում օտար լեզվով տարվող գործավարություն):**

— Այո, վարչական իրավախախտումների մասին օրենքը սահմանում է տուգանքներ լեզվական խախտումների համար: Մենք սեպտեմբերի 1-ից կսկսենք ստուգայցերը: Ինչո՞ւ սեպտեմբերի 1-ից. որովհետեւ մենք ուզում ենք խնդրին համալիր մոտեցում ցուցաբերել: Քայլեր ենք ձեռնարկելու, որպեսզի մեր երկրում ամբողջ գործավարությունը կատարվի միայն եւ միայն հայերենով: Օտար լեզուներին զուգահեռ թարգմանություն չապահովելու մասին ասեմ, որ դա օրենքի մի կոպիտ խախտում է:

— **Կարծիք կա, որ տեսչությունը թերանում է իր աշխատանքում:**

— Ես ասեմ, թե ինչ ենք արել եւ ինչ ենք անում: Նախ մի հրատապ, հիմնական հարց կար. դա լեզվաքաղաքականության պետական ծրագրի մշակումն էր, որով զբաղված է այսօր տեսչությունը: Նախկին տարբերակը վերանայվում է, բերվում այլ տեսքի, ճշգրտվում են վերահսկման մեխանիզմները, պատասխանատուները: Լեզվական հսկողությունը մի քիչ յուրահատկություն ունի, այն չպետք է շփոթել այլ տեսչությունների աշխատանքի հետ: Պետք է անպայման ուղեկցվի բացատրական, քարոզչական աշխատանքով:

— **Այսինքն՝ խախտողներին նախ պետք է խրատել:**

— Ոչ: Այստեղ չենք պատրաստվում խրատել: Երկու բան ենք անելու. պահանջելու ենք, տուգանելու ենք մարդկանց, պարզ ասեմ՝ առանց խրատելու, ճառեր կարդալու գլխներին: Ճառը կամ քարոզելը կլինի արդեն լույսընծայվող մեր պարբերականներում, ինչպես նաեւ հեռուստահաղորդաշարով, որը շուտով կսկսի աշխատանքը: Հիմնադրույթներում հետեւողական ենք լինելու, գործելաոճում ավելի հանդարտ:

Հարցազրույցը
ԱՐԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ

Լույս տեսավ լեզվի տեսչության պաշտոնաթերթը

Երեկ ստացանք ՀՀ կառավարությանն առընթեր լեզվի պետական տեսչության «Լեզվագետ» կենտրոնի պաշտոնաթերթի առաջին 1998 թ. հունիս-հուլիս միացյալ համարը: 8 էջ ծավալով, 1000 օրինակ տպաքանակով թերթի գլխավոր խմբագիրն է Սուրեն Գեղամյանը, իսկ խմբագիրը՝ Երազիկ Գրիգորյանը: Համարը բացվում է, բացի խմբագրականից, պաշտոնական եւ այլ տեղեկատվություններից, լեզվի տեսչության պետ Լեւոն Գալստյանի հարցազրույցով: Մյուս էջերում հետաքրքրական եւ օգտակար հրապարակումներ կան հայոց պետական լեզվի կիրառման պարտադիր ոլորտների, կրթական համակարգում թե առօրյա կյանքում նրա օգտագործման, նրա անաղարտ պահպանության, հին հայերենի գործածության ոլորտների մասին: Հետաքրքրական է տարբեր լեզվաբանների տեսակետների համադրական ներկայացումը հայոց լեզվի տողադարձի հարցերի մասին:

Օտարաբանությունների եւ սխալախոսության վերաբերյալ թերթի այս համարն ունի մի քանի նյութ, այդ թվում եւ երգիծական:

Թերթն իր առաջին էջի վերեւը ունի խորագիր «Բառի գործ է...»: Հույս ունենք եւ մաղթում ենք, որ իսկապես, «Լեզվաշխարհ»-ը ոչ միայն «բառի գործ» մնա, այլեւ «բարի գործ»:

Ուրեմն բարի երթ նրան:

ԱՆԳԼԻԱ

Կենսագրական գիրք՝ ձայն չունեցողների եւ անխնամների դատը պաշտպանողի մասին

Իր մարդասիրական առաքելությունների շնորհիվ համաշխարհային ճանաչման արժանացած բարոնուհի Քերոլայն Քոքսն իր իսկ բնութագրմամբ՝ «եղբորը, Ղարաբաղի արյուն» Զորի Բալայանին եւ Արցախի ողջ ժողովրդին է նվիրել Օքսֆորդի (Անգլիա) «Լայըն Փաբլիշինգ» հրատարակչատանը օրերս լույս տեսած Էնդրու Բոյդի «Բարոնուհի Քոքս: Ձայն չունեցողների օգտին ձայն բարձրացնողը» կենսագրական հատորի առաջին օրինակներից մեկը, հույս հայտնելով, որ այն նպաստելու է արցախյան երկրի ազատագրական պայքարը համայն մարդկության պատմության մեջ արձանագրելու երեւույթին:

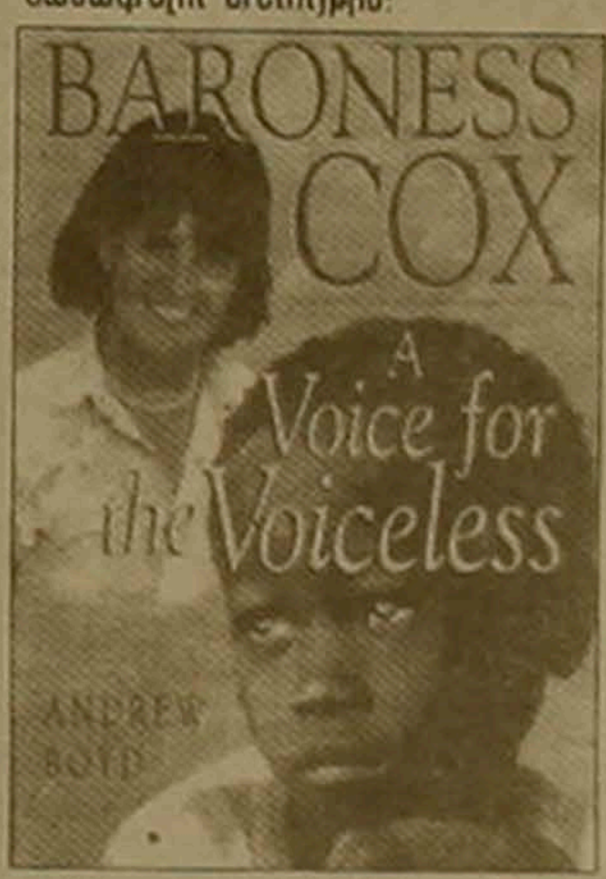

448 էջանոց գիրքը բացվում է Նոր Կտակարանի «Գիրք առակացի» (գլ. ԼԱ: 8-9) «Դու բերանդ բաց համրի համար, եւ ամեն անխնամների դատի համար: Բաց բերանդ, դատիր արդարությամբ, եւ տես աղքատի եւ տնանկի դատը» խոսք բնութագրական տողերով: Բաղկացած է չորս մասերից, որոնցից երկրորդը նվիրված է Լեռնային Ղարաբաղին, եւ մեկ հավելվածից: Ունի 8 էջանոց սեւ-սպիտակ լուսանկարային ներդիր եւ 3 քարտեզ: Այն պատմում է երեք մայրաքաղաքների եւ Խորհրդային Միության երկաթյա վարագույրի կուլիսներում մղվող գաղտնի պատերազմների մասնակից, անհավատալիորեն խիզախ եւ անկոտրում կամքի ու հավատի տեր մի անձնազոհ կնոջ մասին, որի անունն է Քերոլայն Քոքս: Նա հոգնածություն չճանաչող մարտիկ է, աներկմիտ պաշտպան մարդու իրավունքների, աշխարհի ցանկացած մասում: Մանրամասնությունների մեջ չմտնելով, ավելորդ չենք համարում նշել մի քանի կենսագրական փաստեր: Ծնվել է 1937-ի հուլիսի 6-ին, Հայգեյթում (Լոնդոնի հյուսիսում): Հայրը՝ Ռոբերտ Մքնիլը հայտնի վիրաբույժ է եղել եւ հեղինակ բուհերում ընդունված վիրաբուժական դասագրքի: Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ ծառայել է Միջագետքում եւ Գալիպոլիում: Նրա պատմությունները, արկածներն ու փորձառությունը ոգեշնչման աղբյուր են ծառայել Քերոլայնի համար: Մահացել է 1974 թվին: Մայրը՝ Դորոթին, շոտլանդացի էր, դասատու է եղել Ռոհեմտոնի Ֆրոբել ինստիտուտում: Ավագ որդու՝ Մայքլի դառնագին մահից հետո (նա մահացել է սակավարյունությունից 1956-ին, 22 տարեկան հասակում) հուսալքվել է եւ 61 տարեկանում մահացել երեք տարի անց:

Քերոլայնը 18 տարեկանում հաճախել է Լոնդոնի հիվանդանոցի բուժքույրական դասընթացները, որն ավարտելուց հետո աշխատել է որպես բուժքույր: Ապա դարձել է հասարակագիտության ավագ դասախոս: Այնուհետեւ՝ Հյուսիսային Լոնդոնի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի հասարակագիտության ամբիոնի վարիչ: Այդ տարիներին ուրիշ երկու հեղինակների հետ հրատարակել է «Դատողությունների բռնաբարումը» գիրքը, որը բավական մեծ աղմուկ է բարձրացրել պոլիտեխնիկում տիրող անառողջ վիճակը մերկացնելու իր փորձով: Քերոլայնը գրել է նաեւ «Սովորելու իրավունքը» եւ «Հասարակագիտություն բուժքույրերի համար» գրքերը: 1992-ին շատ անակնկալ ձեւով Դաունինգ Սթրիթ թիվ 10 հրավիրվելով արժանանում է պերի (Լորդերի պալատի անդամ) տիտղոսին: Իր ապագա ամուսնուն՝ նյարդավիրաբույժ Մուրեյ Քոքսին հանդիպում է 19 տարեկանում, ուսանողական տարիներին: Ամուսնանում են 1959-ին, ուսումն ավարտելուց հետո, եւ բախտավորվում երեք երեխաներով՝ Ռոբին, Ջոնաթան եւ Պիտեր: Ներկայումս Քերոլայն Քոքսը Լորդերի պալատի փոխխոսնակն է եւ «Համաշխարհային քրիստոնեական համերաշխություն» կազմակերպության նախագահը:

Գրքի հեղինակ Էնդրու Բոյդը գրող եւ լրագրող է: Քերոլայն Քոքսին ուղեկցել է Սուդան, Էրիտրեա, Բիրմա եւ Ղարաբաղ կատարած նրա ճանապարհորդությունների եւ մարդասիրական առաքելությունների ժամանակ: Նրա ականատեսային հոդվածները հրատարակվել են. «Սանդի թելեգրաֆ», «Օբզերվեր» եւ «Գարդիան» հեղինակավոր թերթերում, ինչպես նաեւ հեռարձակվել BBC-ի միջազգային լրատվական կայաններով: Հետագայում լրագրողից դարձել է լրատվական բաժնի խմբագիր եւ պրոդյուսեր բրիտանական մի ռադիոընկերությունում:

Ներկայումս նա իր սեփական տեսաժապավենային ընկերությունն ունի, որը կոչվում է Crossfire Productions: Ամուսնացած է, ունի երկու երեխա: Ապրում է Հեմշիրում:

Գիրքը, որը պարունակում է հետաքրքիր դրվագներ բարոնուհու կյանքից, գրված է խիստ առինքնող ոճով, ինչպես ասում են՝ «համով ու հոտով» եւ կարդացվում է հափշտակությամբ:

Հ. Օ.

Հայաստանում իրականացվում է երեխաների եւ դեռահասների սեռական առողջության պահպանման ծրագիր

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ընտանիքի առողջության հայկական ասոցիացիան իրականացնում է երեխաների եւ դեռահասների սեռական առողջության պահպանման ծրագիր, որը ֆինանսավորվում է ՀՀ-ում բրիտանական դեսպանության եւ UNICEF-ի (ՄԱԿ-ի մանկական ֆոնդ) կողմից: Ծրագիրը կատարվում է երեխաների եւ դեռահասների առողջության կենտրոնի բազայի վրա, որը գործում է հանրապետական մանկական հիվանդանոցին կից: Այս մասին «Նոյյան տապանի» թղթակցին հաղորդեց Ընտանիքի առողջության ասոցիացիայի նախագահ Մերի Խաչիկյանը:

Ըստ նրա, ծրագիրը ներառում է տեղեկատվական նյութերի տարածում, դեռահասների սեռական առողջության հարցերի վերաբերյալ սեմինարների կազմակերպում: Կազմակերպվում են նաեւ դեռահասների պրոֆիլակտիկ ստուգումներ սեռական հասունացման տարբեր խախտումների եւ հիվանդությունների բացահայտման նպատակով, որոնք ապագայում կարող են հանգեցնել ծննդաբերության խանգարման: Տիկին Խաչիկյանը նշեց, որ ծրագրի շրջանակներում հատուկ ուշադրություն է հատկացվում անցանկալի հղիության կանխարգելման խնդիրներին, ընտանիքի պլանավորման ժամանակակից մեթոդներին, սեռական ճանապարհով փոխանցվող հիվանդությունների, այդ թվում ԴԱՎ-ի (դիմադրողականության անկման վարակ) տարածման կանխարգելմանը:

Ներկայումս ծրագրում ընդգրկված են դեռահասներ երեւանյան դպրոցներից: Նախատեսվում է սկսել ծրագրի իրականացումը երկրի բոլոր մարզերում:

digitised by A.R.A.R.@

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Չվճարված պարտամուրհակ

Ո՞վ սպանեց Հենրիկ Խաչատրյանին

Ինձ համար այս մասին գրելը ծանր է. հանգուցյալ Հենրիկ Խաչատրյանի հետ անձնական ծանոթությունը եւ մարդկային ջերմ հարաբերությունները մեր միջեւ շարունակվում էին քառորդ դարից ավելի։ Ես նրան գիտեի իբրեւ հրաշալի ընկերոջ, սկզբունքային մարդու, ազնիվ հայրենասերի։ Ժամանակ էր պետք, որպեսզի «ինքս ինձ հավաքեի» որեւէ կերպ արձագանքելուց առաջ։

Հակառակ գործընկերներիցս շատերի, ես հակված չեմ կասկածի տակ դնելու ՀՀ դատախազության շատ ժլատ տեղեկատվությունը երկիրն ալեկոծած միջադեպի առթիվ, թեեւ լիովին համաձայն եմ, որ այդ անտեղի «ժլատությունը» ամենաբազմազան ու ամենաանցանկալի ասեկոսեների դուռ է բացում, ընդհուպ «երրորդ անձի» մասնակցության կամ «քաղաքական սպանության» վարկածների առջեւ։ «Երրորդ անձը» թողնենք հետաքննությանը, անդրադառնանք «քաղաքական սպանության» վարկածին։

Ո՞ր քաղաքական ուժին էր ձեռնտու հանրապետության գլխավոր դատախազի ֆիզիկական ոչնչացումը։ Երկրի իշխանությունների՞ն։ Ոչ, եւ հազար անգամ ոչ։ Այս սպանությունը շոշափելի հարված էր Հայաստանի քաղաքական վարկին, եւ ինչ-ինչ իշխանությունները դրանում շահագրգռված լինել չէին կարող։ Եթե ենթադրենք, որ գլխավոր դատախազը մեզ համար առայժմ ինչ-ինչ անհայտ պատճառներով «անցանկալի» էր դարձել իշխանությունների, կոնկրետ ՀՀ նախագահի համար, ապա ի՞նչն էր խանգարում պատշաճ պատրվակով կամ նույնիսկ առանց որեւէ բացատրության նրան պաշտոնանկ անելուն։ Պաշտոնազրկությունից հետո Հենրիկ Խաչատրյանը բացարձակապես որեւէ «վտանգ» ներկայացնել չէր կարող որեւէ մեկի, առավել եւս հանրապետության նախագահի համար, եւ հազիվ թե նրա ձեռքի տակ կային Հայաստանի այլ պաշտոնատարներին անհանգստացնող այնպիսի փաստեր, որոնց շրջանառության մեջ դնելուց ունեցած անհանգստությունը հարկադրեր դիմել ոճրագործության։

Այդ դեպքում կարելի՞ է ենթադրել, թե Հենրիկ Խաչատրյանի սպանությունը ձեռնտու էր ընդդիմությանը, տվյալ դեպքում ՀՀՇ-ին։ Հազիվ թե։ ՀՀՇ-ն այժմ ժողովրդի զայրույթի կիզակետում է, եւ որքան էլ ենթադրենք, թե գլխավոր դատախազի ֆիզիկական ոչնչացումը այս կազմակերպության որոշ «ղոչիների» համար ցանկալի բան կլիներ հնարավոր մերկացումներից խուսափելու առումով, միեւնույն է, ՀՀՇ-ին, մեծ հաշվով, ձեռնտու չէր նման «աղմուկը»։ Նախ, մեկ անձը, թեկուզեւ գլխավոր դատախազ, դեռ ոչինչ չի որոշում։ Գլխավոր դատախազի սպանությունը չի կարող «ահաբեկել» նրա հաջորդին եւ կասեցնել ապագա հնարավոր մերկացումները, եթե Հայաստանի ներկա իշխանությունները որդեգրել են նախորդ ութ տարիներին կատարված չարագործությունները ջրի երես հանելու քաղաքականություն, ինչը մեկ անգամ չի հավաստել նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը։ Հակառակը, այս սպանությունն ավելի է ամրապնդելու նախագահի վճռականությունը եւ ավելի աննպաստ է դարձնելու հասարակական կարծիքը ՀՀՇ-ի մասին։ Երկրորդ, անցումային այսպիսի փուլերում գտնվող բոլոր հասարակություններին հատուկ է «քավության նոխազի» տենդագին փնտրտուքը, եւ ՀՀՇ-ն այժմ ջանում է ամեն կերպ խուսափել այդ վիճակում հայտնվելուց։ Դրա վկայությունն է հենց թեկուզ վերջերս ՀՀՇ-ի փոխնախագահի կատարած այն հայտարարությունը, թե կազմակերպության ղեկավարին ձերբակալելու մասին համառորեն տարածվող լուրերը նպատակ ունեն «նախապատրաստել հասարակական կարծիքը»։ Համաձայն չեմ եւ պիտի հիասթափեցնեմ պարոնին. այդ լուրերը ոչ թե «հասարակական կարծիքի նախապատրաստում» են, այլ դրանց արձագանքը։ Հասարակական կարծիքն իսկապես ուզում է պատժիչ միջոցներ ՀՀՇ-ի ղեկավարության դեմ եւ, եթե կուզեք, նույնիսկ դժգոհ է իշխանություններից այդպիսիք ուշացնելու համար։ Սա է իրողությունը։ Երկրի ներկա իշխանություններն ամենեւին կարիք չունեն նախապատրաստելու հասարակական կարծիքը։ Այդ կարծիքն արդեն իսկ եւ ամենեւին առանց չակերտների նախապատրաստել են իրենք ՀՀՇ-ական պարոններն իրենց նախորդ 8-ամյա անփառունակ գործունեությամբ, որի համար վաղ թե ուշ պատասխան են տալու ժողովրդի ու պատմության առաջ։ Սա ի գիտություն ՀՀՇ-ի փոխնախագահին, քանզի սեփական ժողովրդի դեմ գործած արարքների համար ոչ մեկին եւ ոչ մի ժամանակ դեռ չի հաջողվել խուսափել պատասխանատվությունից։ Ում-ում, բայց ՀՀՇ-ի երբեմնի շատ «երեւելիների» ամենեւին չի սազում «անմեղ հալածվածի» դիմակը։ Ուստի ծիծաղելի է այն նախապես փորձարկելու ջանքը...

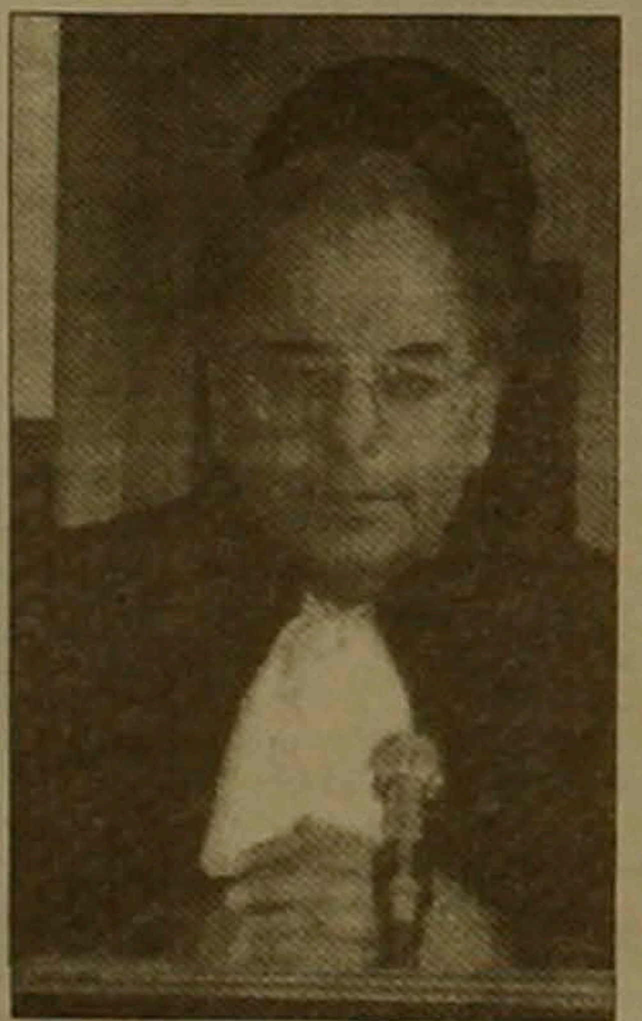

Այդ դեպքում առկախ է մնում այս հոդվածի ենթավերնագրում առաջ քաշված հարցադրումը՝ ո՞վ սպանեց Հենրիկ Խաչատրյանին։

Իսկապես, ո՞վ։ Արամ Կարապետյա՞նը։ Թող հետաքննությունը պարզի։ Ես հակված եմ ենթադրելու, որ երկու վաղեմի ընկերներին ու բարեկամներին, ինչպիսին էին Հենրիկ Խաչատրյանն ու Արամ Կարապետյանը, այլապես անհնարին էր նրանց համատեղ աշխատանքն ի սկզբանե, ինչ-որ շատ լուրջ մի բան վերջին շրջանում դարձրել էր մահացու թշնամիներ։ Միամիտ պետք է լինել ենթադրելու համար, թե Արամ Կարապետյանը, հարկադրված լինելով պաշտոնից ազատվելու դիմում գրել, խորապես վիրավորված չէր գլխավոր դատախազից եւ շարունակում էր նրան լավ վերաբերվել։ Ակնհայտ է, որ Հենրիկ Խաչատրյանը, նախորդ շրջանում կատարված հանցագործությունները ջրի երես հանելու իր փնտրտուքներում, հայտնաբերել էր ինչ-որ շատ լուրջ մի բան, որի համար Արամ Կարապետյանն առնվազն անձնական կամ բարոյական պատասխանատվություն էր կրում։ Խոսքս վերաբերում է ՀՀՇ-ի իշխանության օրոք կատարված եւ հասարակությունից թաքցված որեւէ հերթական ոճիրի, որի բացահայտումը կարող էր հարվածի տակ դնել Արամ Կարապետյանին կամ նրա անունը։ Այնպիսի մի պատվախնդիր անձնավորություն, ինչպիսին բնութագրում են Արամ Կարապետյանին նրան ճանաչողները, այդ բանը հանդուրժել չէր կարող։ Հնարավոր է, որ Կարապետյանը փորձել է գլխավոր դատախազին համոզել, թե «ինքն այն ժամանակ այլ կերպ վարվել չէր կարող»։ Ո՞ւմ հայտնի չէ, որ ՀՀՇ-ի օրոք օրինապահ մարմինները նվաստացուցիչ կախման մեջ էին իշխանություններից եւ սպասարկում էին նրանց օրինականության երեւութականություն ստեղծելով ամեն մի անհեթեթության համար։ Գլխավոր դատախազը, ավաղ, այդպիսի «բացատրություն» չէր կարող ընդունել իր ենթակայից, եւ սա կարող էր երկու պաշտոնյաների միջեւ խոր թշնամանքի պատճառ հանդիսանալ։

Ուրեմն, ո՞վ սպանեց Հենրիկ Խաչատրյանին։ Ես կավելացնեի նաեւ Արամ Կարապետյանին։ Նրանք երկուսն էլ, ըստ իս, զոհեր են մեր երկրի ՀՀՇ-ական անցյալի զոհերը, անկախ նրանից, որ մեկը կրակել է, մյուսն՝ սպանվել։ Արամ Կարապետյանը, միգուցե, բարոյապես սպանվել էր շատ ավելի վաղ, երբ ծառայել էր ՀՀՇ-ական ժամանակաշրջանում կատարված որեւէ չարագործության պարտակմանը կամ, առնվազն, սեփական խղճի հետ գործարքի գնալով՝ իմացել ու լռել էր այդ մասին։ Խոսքը կոնկրետ ո՞ր քրեական գործի մասին է՝ այս պարագայում էական չէ։ Եվ նա, հնարավոր է, ֆիզիկապես ոչնչացրեց գլխավոր դատախազին՝ իր այդ բարոյական մահը հասարակությունից թաքցնելու ենթագիտակցական ձգտումով կամ իրեն այդ գործում աջակցել չցանկանալու, իրեն «չհասկանալու» գլխավոր դատախազի կեցվածքի պատճառով։

Հետխորհրդային Հայաստանի ՀՀՇ-ական ժամանակահատվածը դեռ շատ այսպես կկրակի մեր ապագայի վրա, դեռ ինչե՞ր են պարզվելու, ինչպիսի՞ կուռքեր են տապալվելու երբ էլ լինի, ա՞յս, թե՞ հաջորդ իշխանությունների ժամանակ։ Եվ մենք մեզ ապահով չենք զգալու, քանի դեռ քաղաքական ու իրավական լիարժեք գնահատական չենք տվել անցած 8-ամյակին, չենք մերկացրել մեր պատմության այդ ժամանակաշրջանի արատները եւ հականեհանվանե չենք մատնանշել նրա բոլոր գլխավոր դերակատարների սեւ գործերը, քանի դեռ չենք բացառել ՀՀՇ-ական պրակտիկան մեր կյանքից։ Իսկ դա արդեն Հայաստանի ներկա իշխանությունների եւ առաջին հերթին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի առայժմ չվճարված պարտամուրհակն է մեր ժողովրդին։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՐՑԱԴՐՈՒՄՆԵՐ

Հարցեր ծնված գլխավոր դատախազի սպանության նախաքննության տվյալներից

Պատասխանները չպետք է լինեն հապճեպ

ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանի դիտավորյալ սպանության եւ բաժնի դատախազ Արամ Կարապետյանի ինքնասպանության փաստերով հարուցված քրեական գործի հետաքննությունը շարունակվում է, գործը գտնվում է ՀՀ դատախազության քննչական մասի պետ Աղվան Հովսեփյանի վարույթում։ Պաշտոնապես հրապարակվում են փաստեր, ժամանակագրական վերլուծություններ, բայց դրանք աչքի են ընկնում, մեղմ ասած, հապճեպ կազմված լինելու անփութությամբ։ Ինչի վկայությունը **«Ազգում»** նկատված իրողությունն էր, ըստ այդմ Աղվան Հովսեփյանը մուտք էր գործել Հենրիկ Խաչատրյանի առանձնասենյակ եւ դուրս չի եկել...

Մեզ անհանգստացնում է Հենրիկ Խաչատրյանի վերջին օրվա պաշտոնական ժամանակացույցում առկա որոշ փաստերի արձանագրումն առանց բացատրության, եւ որոշ փաստերի տարընթերցումը։

ա) Դատախազի օգնականին փոխարինող Աղասի Չիթչյանի վարքագիծն ինչո՞ւ է պաշտոնական հաղորդագրության մեջ վերաիմաստավորվել։ Լսելով առաջին կրակոցները նա փակել է դուռը, ընդ որում հիմնավորապես եւ դուրս վազել դեպի դատախազի տեղակալ Ժ. Խառատյանի հարեւանությամբ գտնվող աշխատասենյակ։ Մի՞թե, ըստ կարգի, նա պետք է դրսեւորեր նման վարքագիծ, եւ չի՞ խախտել արդյոք նա ծառայողական պարտականությունները։ Հաղորդագրության մեջ նշվում է, որ նա վայրկյանների ընթացքում թիկնապահների եւ Ժ. Խառատյանի ուղեկցությամբ վերադարձել է դեպքի վայր։ Բայց իրականում այդպես չէր կարող լինել, քանզի դուռը փակվել էր եւ դատախազի տեղակալն ու թիկնապահները ստիպված են եղել կոտրել դուռը, ինչը բնավ վայրկյանների գործ չէր, եւ այդ ընթացքում իրոք ամեն ինչ եւ սկսվել էր, եւ անդարձ ավարտվել։ Եթե այս ամենը ծառայողական անփութության եւ վախի արդյունք է, ապա դա պետք է կանխվի, նախադեպ չդառնալու համար։ Բացի այդ, լիազորվա՞ծ էր արդյոք Ա. Չիթչյանը Հենրիկ Խաչատրյանի մոտ երկրորդ անգամ թույլ տալու մտնել Արամ Կարապետյանին, երբ վերջինս ակնհայտ հուզված էր, աշխատանքից ազատվելու դիմումը նա կարող էր հանգիստ թողնել օգնականի մոտ եւ ոչ թե անձամբ տանել մակագրելու։

բ) Ինչո՞ւ թիկնապահներն առանձնասենյակի ընդունարանում չէին։

գ) Փակ դռներն այս գործում չեն ավարտվում Աղասի Չիթչյանի փակած ընդունարանի դռնով։ Պաշտոնական հաղորդագրության մեջ նշված է, որ աշխատակցուհին Սիդա Շահբազյանը, մտել է հանգստի սենյակ, սուրճ պատրաստել եւ ապա փակել հանգստի սենյակի դուռը։ Ինչո՞ւ, չէ՞ որ երբ ղեկավարն աշխատանքի վայրում է ու չի հայտնում անմիջաբար տուն վերադառնալու մասին, ապա հանգստի սենյակի դուռը չպետք է փակվի, ցանկացած պահի գլխավոր դատախազը կարող էր հանգստանալու կարիք զգալ, հատկապես որ կառավարության նիստից թույլտվությամբ շուտ էր դուրս եկել, տանն էլ ընդամենը անցկացրել էր 25-30 րոպե։ Կարելի է ենթադրել, որ եթե դուռը փակ չլիներ, հանգստի սենյակը կարող էր պատսպարան դառնալ ինքնապաշտպանվող գլխավոր դատախազի համար։ Ի դեպ, հանգստի սենյակի դռան ուղղությամբ հայտնաբերվել է մեկ կրակոցի հետք։ Բացի այդ, հանգստի սենյակով հնարավոր էր դուրս փախչել, օգնություն ակնկալել։ Չի բացառվում նաեւ այնտեղ ինչ-ինչ այլ մարդկանց ներկայությունը, թեեւ պաշտոնապես հերքվում է երրորդ անձի մասնակցությունը սպանությանը։ Իր կյանքի ամենաողբերգական պահին Հենրիկ Խաչատրյանը հայտնվել է երկու փակ դռների արանքում։

Մեր նախորդ հրապարակման մեջ, դատախազությանը մերձ կանգնած աղբյուրներից, հիշատակել էինք գլխավոր դատախազի պաշտոնի երկու թեկնածուների մասին՝ Կառլոս Պետրոսյան եւ Գագիկ Ջհանգիրյան։ Այսօր նշվում է նաեւ երրորդը՝ ՀՀ դատախազության քննչական մասի պետ Աղվան Հովսեփյան, որի վարույթում է այս պատասխանատու գործը, ուստի անհրաժեշտ է ավելի քան մասնագիտական եւ հրապարակային աշխատանք, առանց հապճեպության։

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Հնդկաստանը նոր 50-ամյակի շեմին

51 տարի առաջ, ճիշտ այսօր, օգոստոսի 14-ի կեսգիշերին, Ջավահարլալ Ներուն հռչակեց Հնդկաստանի անկախությունը: «Նեշընըլ ջեոգրաֆիկ» ամսագրից թարգմանաբար ներկայացվող հոդվածն անդրադառնում է երկրի անցած ուղուն:

Հին Դելիի մի այգում, կարմիր քարի պատվանդանի վրա կանգնած են բրիտանական երեք փոխարքաների սպիտակ, մարմարե արձանները՝ շրջապատելով թագավոր-կայսր Ջորջ Ե-ի քարակերտը: 50 տարի առաջ, Հնդկաստանի անկախություն ձեռք բերելու ժամանակ դրանք այդտեղ են բերվել քաղաքային պուրակների իրենց պատվավոր տեղերից եւ պահվել այգում, հայրենասեր ամբոխի աչքից հեռու: Ոչ մեկի մտքով չի էլ անցել արձանների հետ տեղափոխել նաեւ դրանց ինքնությունը հաստատող ցուցատախտակները, եւ երկու տասնամյակ այնտեղ որպես պահակ ծառայող Նաթար Սինգը չգիտի, թե ովքեր են այդ արձանների տերերը: «Երբեմն հայրենակարոտ անգլիացիներն այցելության են գալիս այստեղ, սակայն այգին հիմնականում օգտագործում է տեղական բնակչությունը, որն իր անասունների համար հնձում է ծառուղիների խոտը», գրում է «Նեշընըլ ջեոգրաֆիկ» ամսագիրը՝ մեջբերելով հնդիկ պահակի խոսքը:

Երկու Դելիների (17-րդ դարի Հին Դելին, որը մի ժամանակ մողոլական կայսրության մայրաքաղաքն էր, եւ Նոր Դելին, որը ներկա հանրապետության մայրաքաղաքն է) բնակչությունը մեծ մասամբ օգտագործում է հինդի լեզուն, որը միլիոնավոր հնդիկների համար նույնքան անհասկանալի է, որքան լիտվերենը: Իսկ Նոր Դելիի կենտրոնը բոլորովին էլ նման չէ հնդկական մյուս քաղաքներին: 1931 թ. այն խնամքով նախագծել էին անգլիացիները որպես իրենց կայսրության հավերժական խորհրդանիշ, որն ընդամենը 16 տարի հետո արագ վերացավ:

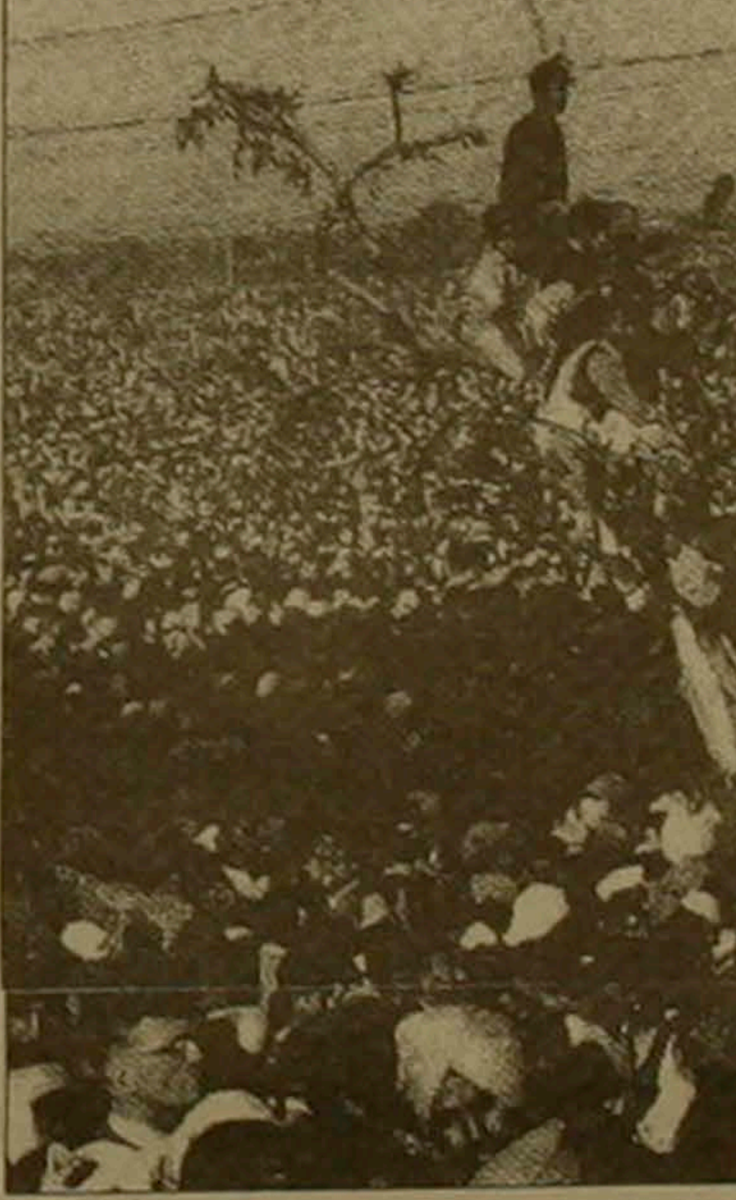

50 տարի առաջ Մեծ Բրիտանիայից անկախություն ստացած 350 մլն-անոց Հնդկաստանն այսօր ունի 950 մլն բնակչություն, աշխարհի բնակչության մեկ վեցերորդը, որը խոսում է ավելի քան հազար լեզուներով ու բարբառներով եւ որն ունի ավելի քան 20 քաղաքական կուսակցություններ:

Անցած 40 դարերի ընթացքում Հնդկաստան աշխարհում հաստատվել ու ձեւավորվել են զանազան քաղաքակրթություններ՝ հարափփաները, արիացիները, հույները, հոները, մահմեդականները, պորտուգալացիները, ֆրանսիացիները եւ անգլիացիները:

1800-ականների կեսերին հնդիկները պայքարում էին բրիտանական գաղութատիրության դեմ, սակայն շարժումը չուներ միասնություն եւ ուղղվածություն: Միայն 1920-ին, երբ Մահաթմա Գանդին ստանձնեց հնդկական Ազգային կոնգրեսի ղեկավարությունը, պայքարը դարձավ զանգվածային: Սակայն մահմեդական ազգաբնակչությունը պահանջեց առանձին պետություն ունենալ, եւ բրիտանացիք համաձայնեցին:

1947 թ. օգոստոսի 14-ի կեսգիշերին Ջավահարլալ Ներուն հռչակեց Հնդկաստանի անկախությունը: «Այսօր Հնդկաստանը վերագտնում է իրեն: Սա ընդամենը մի քայլ է դեպի ավելի խոշոր հաղթանակներ ու նվաճումներ», ասաց նա: Արդյոք բավականաչափ արի՞ եք եւ իմաստուն այս հնարավորությունից օգտվելու եւ ապագայի մարտահրավերն ընդունելու»:

Ներուն այդ ժամանակ 57 տարեկան էր: Նա իր կյանքի 31 տարին նվիրաբերել էր ազատագրական պայքարին, իսկ այդ 31-ի մեկ երրորդն անցկացրել անգլիական բանտերում: Իր գործընկերների հետ նա խորհրդարանական ժողովրդավարությունը միացրեց ֆաբիական ընկերվարությանը՝ Հնդկաստանը ժամանակակից արդյունաբերական երկիր դարձնելու նպատակով: Սակայն զարգացումն ավելի դանդաղ ընթացավ, քան հարեւան երկրներում: 1980-ական թթ. կեսերին միայն կտրուկ արագացավ, երբ Ներուի հաջորդները շեղվեցին ընկերվարությունից եւ ընտրեցին ազատ շուկայի եւ ներդրումների ուղին:

Անկախության հռչակումից վեց ամիս հետո մի հինդու ծայրահեղական մահմեդականների նկատմամբ Գանդիի վարած մեղմ քաղաքականությունից զայրացած, սպանեց նրան: Ներուի դուստրը Ինդիրա Գանդին, 16 տարի ծառայեց որպես վարչապետ եւ 1984-ին սպանվեց: Նրա որդին՝ նախկին վարչապետ Ռաջիվ Գանդին, 1991-ին սպանվեց մի ահաբեկչի կողմից:

Հնդկաստանի միջին դասակարգը, որ 1947-ին շատ փոքր տոկոս էր ներկայացնում, այսօր կազմում է 250 մլն մարդ, որը, սակայն, դեռեւս չունի Արեւմուտքի իր համադասակարգի բարեկեցիկ պայմանները: Շուկայական տնտեսության զարգացումը նկատելի արագությամբ փոխում է իրերի ընթացքը, բայց չքավոր դասակարգը, մոտ 350 մլն մարդ, դեռեւս հեռու է բարիքներից օգտվելուց:

Արդիականանալու իր ձգտմանը հակառակ, Հնդկաստանը սուզված է կրոնի մեջ: Ազգաբնակչության գերակշռող մասը հինդուներն են, բայց կան նաեւ 100 մլն մահմեդականներ, 20 մլն քրիստոնյաներ, 18 մլն սիխեր, 7,5 մլն բուդդայականներ, 4 մլն ջայիններ եւ բազմաթիվ այլ կրոնների հետեւորդներ: Գյուղերում հինդուները, մահմեդականներն ու սիխերը խաղաղ գոյակցում են, սակայն մայրաքաղաք Դելիում պատկերն այլ է: 1984-ի նոյեմբերին Ինդիրա Գանդիի սպանությանը հաջորդած օրերին հինդու ամբոխը «արյան դեմ արյուն» բացականչելով լցվեց փողոցները եւ տեղ-տեղ հրդեհեց սիխերին պատկանող բազմաթիվ տներ ու մեքենաներ: Առնվազն 2700 սիխեր սպանվեցին ցույցերի ընթացքում:

Հնդկաստանի բանակը հաշվվում է 1,3 մլն մարդ: Դա աշխարհում չորրորդն է Մ. Նահանգներից, Չինաստանից եւ Ռուսաստանից հետո: Հատկանշական է, որ այդ երկիրը պահպանել է իր սահմանադրական ժողովրդավարությունը եւ ճգնաժամային տարիներին չի անցել զինվորական բռնապետության, մեկ պատերազմ մղել է Չինաստանի, երեքը՝ Պակիստանի դեմ:

Բնակչության աճը տարեկան կազմում է մոտավորապես 2 տոկոս: Այսինքն տարեկան 18 մլն մարդ է ավելանում: Դա Կանադայի բնակչության կեսից ավելին է Կանադայի հազիվ մեկ երրորդ տարածությունն ունեցող երկրում:

Պատրաստեց
ՎԱՀԱՆ ԱՆՏՈՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ-ը անվտանգության արտակարգ միջոցներ է ձեռնարկում

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անվտանգության արտակարգ միջոցներ են ձեռնարկվել Եմենում, Եգիպտոսում եւ Մալայզիայում Միացյալ Նահանգների դեսպանատներում: Այս մահմեդական երկրներում ԱՄՆ-ի դիվանագիտական ներկայացուցչությունները պահպանվում են ոստիկանության ուժեղացված կարգախմբերի եւ անվտանգության ուժերի կողմից: Կահիրեում դեսպանությունը հայտարարել է Եգիպտոսի տարածքում իր հյուպատոսական բաժինների գործունեության ժամանակավոր դադարեցման մասին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, պետդեպարտամենտը հայտարարել է, որ դադարեցվում է ԱՄՆ-ի դիվանագիտական ներկայացուցչությունների աշխատանքը «եւս վեց պետություններում»՝ չճշտելով դրանց անունները: Ինչպես բացատրվում է, դա անհրաժեշտ է շենքերը զրահավորված դռներով եւ տեսախցիկներով սարքավորելու համար: Դեսպանատների պահպանությունն ուժեղացնելու պատճառը ամերիկացիների հասցեին արված նոր բազմաթիվ սպառնալիքներն են, որոնք հետեւել են Քենիայում եւ Տանզանիայում տեղի ունեցած պայթյուններին:

Ռուսաստանը կունենա մշտական պատրաստության տասը զորամիավորում

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանը մտադիր է ունենալ մշտական պատրաստության տասը զորամիավորում, որոնք ընդունակ լինեն մարտական խնդիրներ լուծելու ցանկացած տարածաշրջանում: Ինչպես այսօր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել են պաշտպանության նախարարությունում, մինչեւ 1999 թվականի հունվարի 1-ը զինված ուժերում կկազմավորվեն երեք համազորային դիվիզիա, երեք օդադեսանտային եւ չորս համազորային բրիգադ: Այս միավորումները ընդունակ կլինեն «առանց նախնական պատրաստության եւ համալրման մասնակցելու մարտական գործողությունների»: Նման զորամիավորումների կազմավորումը սկսվել է ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի կողմից այս տարվա հուլիսի 30-ին «Մինչեւ 2005 թվականն ընկած ժամանակաշրջանը Ռուսաստանի Դաշնության ռազմական շինարարության պետական քաղաքականության (համադրույթի) հիմունքների» հաստատումից հետո: Կազմավորված արագ հակազդման շարժունակ ուժերը կտեղակայվեն երկրի տարբեր տարածաշրջաններում: Անհրաժեշտության դեպքում Ռուսաստանի ռազմաօդային ուժերի ռազմափոխադրական օդուժի ինքնաթիռները միավորումների զորամասերն ու ստորաբաժանումներն արագորեն կտեղափոխեն նախատեսված շրջաններ՝ առաջադրված խնդիրների լուծման համար:

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

«Թալիբան» շարժման դեմ պայքարը կշարունակվի»

ԱԲՈՒ ԴԱԲԻ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Հակաթալիբյան կոալիցիայի ղեկավար, Աֆղանստանի նախագահ Բուրհանուդին Ռաբբանին, որը 1996 թվականին թալիբների կողմից արտաքսվել էր Քաբուլից, մինչեւ օրս ՄԱԿ-ի կողմից ճանաչվում է որպես պետության օրինական ղեկավար: Թեհրանի ռադիոյով տրված հարցազրույցի ժամանակ Ռաբբանին հայտարարել է, որ կոալիցիայի ուժերի դիմադրությունը «Թալիբան» շարժմանը կշարունակվի:

Այսօր այստեղ ստացված հաղորդումների համաձայն, նախագահ Ռաբբանին ընդգծել է. «Աֆղանական ժողովրդի պայքարն ու դիմադրությունը կշարունակվեն»: Հակաթալիբյան կոալիցիայի ներկայացուցիչ Աբդուլան նշել է, որ այժմ թալիբներին դիմադրող ուժերն անցնում են պայքարի նոր մարտավարության, որը նա համարել է «պարտիզանական պատերազմ լեռներում»:

«Մենք ավելի թույլ դիրքերում էինք նախկին խորհրդային բանակի դեմ մղվող պայքարի ժամանակամիջոցում, բայց կարողացանք հաղթանակի հասնել: Մենք վերադառնում ենք լեռներ, վերախմբավորում ենք կատարում եւ շարունակում ենք պայքարը»,- ասել է Աբդուլան: Նրա խոսքերով, Աֆղանստանում քաղաքացիական պատերազմը թեւակոխել է «նոր փուլ», որի ընթացքում թալիբները ստիպված կլինեն բախվել հզոր պարտիզանական շարժման եւ դիմադրության լեռներում: Աբդուլան նշել է, որ Պակիստանը, աջակցելով թալիբներին, վտանգավոր խաղ է խաղում, հրահրելով Միջին Ասիայի երկրներին, Իրանին եւ Ռուսաստանին: «Թալիբների դեմ պայքարելը մեր գործն է, բայց Աֆղանստանի հարեւաններին բնավ չի ուրախացնում իսլամական արմատականների հայտնվելն իրենց սահմաններին», ընդգծել է նա:

Յասեր Արաֆաթը պահանջեց վերադարձնել Երուսաղեմը

ՊՐԵՏՈՐԻԱ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մերձավոր Արեւելքում հաշտության կարելի է հասնել լոկ բոլոր գրավյալ տարածքներից, ներառյալ Երուսաղեմից, Իսրայելի հեռանալուց հետո, չորեքշաբթի օրը հայտարարել է պետական այցով Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունում գտնվող Պաղեստինի ազգային վարչակազմի ղեկավար Յասեր Արաֆաթը: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Քեյփթաունում ելույթ ունենալով խորհրդարանի երկու պալատների համատեղ նիստում՝ նա ընդգծել է, որ «Պաղեստինի մայրաքաղաքը երբեք սակարկությունների կամ Իսրայելի իշխանություններին արվող զիջումների առարկա չի դառնա, որոնք ցանկանում են այն զրկել կրոնական, մարդասիրական, հոգեւոր եւ մշակութային ժառանգությունից»: Արաֆաթը Բենիամին Նաթանյահուի կառավարությանը դատապարտել է հաշտության գործընթացում ձեռք բերված համաձայնությունների խախտման համար եւ համաշխարհային հանրակցությանը կոչ է արել ուժեղացնելու ճնշումը Իսրայելի իշխանությունների վրա՝ պայթյունավտանգ հակամարտության կարգավորման շուրջ Օսլոյում ստորագրված համաձայնագրի կատարման նպատակով:

Նաթանյահուն հրաժարվեց ազգային միասնության կառավարություն ստեղծելու գաղափարից

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաթանյահուն հրաժարվել է ազգային միասնության կառավարություն ստեղծելու գաղափարից, հայտարարելով, թե այդ հարցը «այլեւս դրված չէ օրակարգում»: Նրա խոսքերով, կառավարող կոալիցիայի կազմն ընդլայնելու համար կան այլ հնարավորություններ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Նաթանյահուն այդ հայտարարությունն արել է այն բանից հետո, երբ տեղական մամուլ տեղեկություններ էին թափանցել նրա եւ ընդդիմության ղեկավար Էհուդ Բարաքի («Ավոդա» կուսակցություն) միջեւ տեղի ունեցած գաղտնի հանդիպումների մասին, որոնց ընթացքում քննարկվել էին ազգային միասնության կառավարություն ստեղծելու հեռանկարները: Վարչապետի եւ «Ավոդայի» ներկայացուցիչները հաստատել են այդ հաղորդումները: Նաեւ հաղորդվում է, որ «Ավոդայի» ղեկավարը կառավարության մեջ որպես փոխվարչապետ իր մտնելը պայմանավորել է վարչապետի լիազորությունների էական կրճատմամբ եւ նախարարական պաշտոններում իր առնվազն ինը կողմնակիցների հաստատմամբ:

ԷԿՎԱԴՈՐ

Նոր նախագահն ուզում է կայունացնել երկիրը

Հարավամերիկյան 12 մլն-անոց փոքրիկ Էկվադորում վերջերս նախագահ ընտրվեց քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Ջամիլ Մահուադը: Նա ընտրություններից հետո հայտարարեց, որ կփորձի վերջ դնել երկրի անկայունության, սկանդալների եւ քաղաքական խեղկատակությունների երկարատեւ ժամանակաշրջանին: Մահուադի գլխավոր մրցակիցը միլիարդատեր Ալվարո Նոբոան էր, որը փոխարինում էր 1997 թ. սկզբներին մտավոր անկարողության պատճառով պաշտոնանկ արված «խելառ» նախագահ Աբդալա Բուքարամին: Քաղաքական փորձառությունից զուրկ, պոպուլիստ Նոբոայի նկատմամբ Մահուադն ունի որոշակի առավելություններ. նա ավարտել է Հարվարդի համալսարանը, քաղաքական ասպարեզում բավական հմուտ է, քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության նախագահն է: Նախագահական ընտրություններից առաջ Նոբոան առաջարկել էր բոլոր թեկնածուներին «ստի դետեկտորի» միջոցով փորձության ենթարկել նրանց ընտրարշավների ֆինանսավորման աղբյուրները պարզելու նպատակով: Չնայած այդ գայթակղիչ առաջարկությանը, Նոբոան չկարողացավ հաղթել՝ ստանալով քվեների 48,7 տոկոսը:

48-ամյա Ջամիլ Մահուադի ընտրությանը զգալի չափով նպաստեց այն փաստը, որ նա Էկվադորի մայրաքաղաք Կիտոյի քաղաքապետն է եղել: «Պուեն» հանդեսը տեղեկացնում է, որ Ջամիլը լիբանանցի եւ գերմանացի ներգաղթյալների թոռ է: Իր քաղաքապետության օրոք նա Կիտոյում կառուցել է ծննդատներ եւ խմելու ջրով ապահովել մայրաքաղաքի չքավորական թաղամասերը: Նոր նախագահը պնդում է, թե ինքն ուզում է զբաղվել առաջին հերթին կրթության եւ առողջապահության խնդիրներով: Մյուս առաջնահերթ խնդիրը երկրի ափամերձ շրջանների վերականգնումն է, որոնց տնտեսությանն այս տարի հսկայական վնասներ պատճառեց «Էլ Նինյո» մրրիկը՝ ավերելով տներ, մայրուղիներ եւ գյուղատնտեսական հանդակներ:

Պ. Ռ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

«Գուրջյան անհանգիստ մարդը»

Միլիոնավորներին նա հայտնի է որպես Ջասթին «Հինգը» սերիալից: Սակայն այս երիտասարդ դերասան-գրող-բեմադրիչն ավելին է, քան կարող է թվալ առաջին հայացքից:

Նա այժմ պարզապես «թարմ դեմք» լինելուց ավելին է, սակայն ակնհայտորեն դա իր հնարավորությունների սահմանը չէ: Դերասան Մայքլ Գուրջյանն այն արվեստագետներից է, որոնք ձեռք են զարնում ամեն ինչին միանգամից. խաղում են, գրում, նկարահանում, պարում, երգում, բեմադրում ներկայացումներ ու հեռուստապաստառներ: Որպես գրող նա մրցակցում է երիտասարդ օսկարակիրներ Մաթթ Դեմոնի եւ Բեն Աֆֆլեքի հետ:

«Հիմա մոդայիկ է դարձել ամեն ինչ միանգամից անելը», ասում է Գուրջյանը, բայց, Աստված վկա, ես այդ ամենը պարզապես հայտնի լինելու համար չէ, որ անում եմ: Ես անում եմ, որովհետեւ իմաստ եմ տեսնում այն աշխատանքի մեջ, որից հաճույք եմ ստանում»:

Գուրջյանն արվեստի աշխարհ է մտել ինքնուրույն՝ առանց հայտնի ծնողների աջակցության: «Իմ ընտանիքում ոչ մեկը շոու-բիզնեսի հետ ոչ մի ընդհանուր բան չունի», ասում է նա: Հայրը մաթեմատիկոս է, մայրը՝ բուժքույր: Այդպիսի ծնողների զավակը մեծ հաջողությամբ կարող էր դառնալ ինժեներ կամ բժիշկ, վերջիվերջո փաստաբան, ինչպես քույրը:

Ինչո՞ւ, ուրեմն, նա անցավ «նորմալ» մասնագիտություն ունենալու հնարավորության կողքից: Ըստ Գուրջյանի խոսքերի, իրեն միշտ գրավել են «ոչ նորմալ, տարօրինակ» երեւույթները: Ալտերնատիվ արվեստով հետաքրքրվելու արդյունքում նա ծանոթացավ Սան Ֆրանցիսկոյի «Մալդորոր Փրոդաքշընս» կոչվող թատերախմբի հետ, որն իր անունը ժառանգել էր ֆրանսիական սյուրռեալիզմի ավանդույթներով գրված մի վեպից: Այդ վեպն իր իսկ խոսքերով մեծ ազդեցություն էր գործել նրա երեւակայության վրա եւ իր դրոշմը դրել հետագա ստեղծագործական կյանքի էջերին: Մալդորորի միջոցով Գուրջյանն ու իր համակիրները ստեղծեցին տարօրինակ ֆիլմեր ու երաժշտություն: Նրա գործընկերներից մի քանիսը «Անմիտ միս» կոչվող խմբից էին: Գուրջյանի համար ե՛ւ այն ժամանակ, ե՛ւ այսօր որքան տարօրինակ ու զարմանալի, այնքան լավ: Իհարկե, ոչ բոլոր գործերն են հատուկ ընտրյալ հանդիսատեսի համար: Նա խաղացել է շատ «սովորական» ֆիլմերում եւ ներկայացումներում, որոնցից է Ֆոքս TV-ով ցուցադրվող «Հինգը» ֆիլմում նրա դերը: Այս սերիալում նա Ջասթինն է, որը դերասանուհի Նիվ Քեմփբելի հերոսուհու՝ Ջուլիայի ամենալավ ընկերն ու ռոմանտիկ սիրահարն է: Գուրջյանն արդեն նվաճել է իր անդրանիկ էմմին եւ խաղացել «Հորդ անձրեւ», «Հեռանալով Լաս Վեգասից», «Ընդմիշտ երիտասարդ» եւ «Չապլին» ֆիլմերում:

Գուրջյանի բեմական գործերի շարքում են «Մոդելիանի», «Ես հիշում եմ, մամա», «Վեսթ Սայդյան պատմություն» եւ «Մազեր» ներկայացումները: Համաձայնեք, տպավորիչ խաղացանկ է Հոլիվուդի ամենահարգված գործակալություններից մեկը՝ ICM-ը ներկայացնող երիտասարդ դերասանի համար: Սովորականը ոչնչով չտարբերվողը Գուրջյանի համար չէ, ըստ իր իսկ համոզման: Դա պարզապես հեշտ փող աշխատելու միջոց է, աշխատանք, որն անում են հարկերը վճարելու համար:

«Ես հենց հիմա հեշտությամբ կարող եմ մի մեծ տուն գնել, կամ գեղեցիկ մեքենա, բայց գերադասում եմ աշխատած փողերս այլ կերպ ծախսել, կրկին ներդնել սիրելի աշխատանքի մեջ»:

Այսօր Գուրջյանն աշխատում է իր գրած եւ բեմադրած «Ընդհատակյա Օուքլենդ» ֆիլմը վաճառելու վրա, միաժամանակ փորձում է միջոցներ գտնել իր առաջիկա ֆիլմի՝ «Բեատրիսի» համար, որի սցենարը նույնպես իրենն է:

Վերջերս նա նկարահանվել է եւս մեկ ֆիլմում՝ «SLC-ի պանկերը» վերնագրով: Ֆիլմը ցուցադրվել է Կաննի կինոփառատոնի ժամանակ: «Ֆիլմը Սալթ Լեյք Սիթիում ապրող պանկերի մասին է», փորձում է բացատրել դերասանը, որի հերոսն այս անգամ կոչվում է «Հերոին Բոբ»: Գործը դուրս գալիս է: Նախ՝ ինչքան զբաղված լինես, այնքան լավ, եւ երկրորդ՝ ինչքան տարօրինակ բանով, այնքան ավելի լավ:

Արդյոք նա գերհաջողա՞կ է: Ըստ Գուրջյանի, իր հաջողության գաղտնիքն ամեն երազանք իրականություն դարձնելու անկառավարելի ձգտումն է: «Եթե ուզում ես անել մի բան, պետք չէ անընդհատ խոսել այդ մասին, պետք է պարզապես անել եւ վերջ»:

Իսկ ընտանիքը փորձել է կարելվույն չափ աջակցել տղայի անհասկանալի ու անընդունելի մասնագիտությանը, զոհաբերություններին եւ այլն: «Ծնողներս միշտ կասկածում են, որ իմ կենդանի լինելը հեռուստացույցից են տեղեկանում: Պարզապես ալիքը փոխում ենք «Հինգը» սերիալի վրա, ծիծաղում է, մենք միասին փորձում ենք ընտելանալ այս մասնագիտության դրական ու բացասական կողմերին»:

Գուրջյանի ծնողներն աջակցում են նաեւ իրենց երեխաների՝ հայերի ու Հայաստանի մասին իմանալու ցանկությանը: «Ինձ ոչինչ երբեք չեն ստիպել, թույլ են տվել ինքս որոշեմ ի՛նչ եմ ուզում իմանալ եւ ի՛նչ չափով»:

Երեխա ժամանակ նա շատ ժամանակ է անցկացրել Օուքլենդի Սուրբ Վարդան հայկական եկեղեցում, բայց եկեղեցուց դուրս հայերի մասին շատ բան չգիտեր:

Անձնավորումների վրա հիմնված մասնագիտություն ունենալով հանդերձ, երբեք չի մտածել սեփական ազգանունն ավելի բարեհունչ մեկով փոխելու շուրջ: «Ինձ մի քանի անգամ առաջարկել են այդ անել, բայց ես նա եմ, ով՝ եմ, եւ հպարտ եմ դրանով»:

Դերասանը հայտնեց նաեւ, որ մի օր երջանիկ պիտի լինի սեփական տաղանդը ծառայեցնելու իր ազգի ցեղասպանության մասին պատմելու գործին, սակայն ավելի ուշ, երբ ավելի ճանաչված դառնա: «Շփիլբերգը «Շինդլերի ցուցակը» նկարահանեց միայն այն բանից հետո, երբ ցույց տվեց, թե ինչ կարող է անել որպես արվեստագետ: Ես համաձայն եմ այդպիսի մոտեցման հետ», ասում է նա:

Այնպես որ, մինչ այդ փնտրենք մեր հայրենակցի անունն աշնանը ցուցադրվելիք «SLC-ի պանկերը» ֆիլմում:

AIM-ից թարգմանեց Ռ. ԱԶԻԶՅԱՆԸ

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Սիրո երկիրը

Կան հազվադեպ ճակատագրեր, որոնք հավասարապես առնչվում են եւ մշակույթին, եւ իրենց ժամանակին ու ազգին: Վիսոցկին այդպիսին էր: Եվ ուներ մի չորրորդ սիրտ եւս՝ կենդանի մարդկության տագնապների ներզգացողությամբ, որը նրան հարազատ դարձրեց շատ ժողովուրդների, անկախ այն բանից՝ նրանք հասկանո՞ւմ էին նրա մայրենի լեզուն, թե՞ ոչ: Հասկանում էին նրա բառը, որը ոչ այլ ինչ էր, քան հոգու զանգահարություն: Հոգին փոխակերպության կարիք չունի, այն համամարդկային երգ է նկարչական գույներով: Նկարչությունը թարգմանելու ամեն փորձ անհեթեթություն է, ինչպես եթե փոխակերպես ծիածանն ու երգը: Ծիածանը Վիսոցկու առուն էր, որտեղ կար թատրոն, պոեզիա եւ երգ հույզերից պլեկոծվող իր խռպոտ ձայնն ու կիթառը: Ամեն անգամ նրան լսելիս ինձ թվում է աշխարհն է խռպոտել. նա եւ մենք, որ բոլորիս զգացմունքների ինտելեկտուալ դրամն է:

1984-ին ես «Գրական թերթում» տպագրեցի Վիսոցկու բանաստեղծությունների առաջին փունջը մեզանում Լեւոն Բլբուլյանի թարգմանությամբ: Դա սովորական թարգմանություն չէր, թարգմանվել էր անթարգմանելին՝ ցասկոտ կիթառի նվագակցությամբ հնչող խռպոտ երգը: Ահա տասնհինգ տարի Բլբուլյանն իր հոգեաշխարհի պատկերով այդ երգի հետ է եւ այժմ հայերիս է ներկայացրել երգ-բանաստեղծությունների ստվար մի հատոր «Ես ինչ խոսք, ես կգամ» վերնագրով («Արոլոն» 1997 թ. 274 էջ) գրել հետաքրքիր առաջաբան, ծաղկաքաղ արել Վիսոցկու բազում հրապարակային ելույթներից ու հարցազրույցներից, ներկայացրել ժամանակակիցների հուշերի մի պսակ, որտեղ ամենաքնքուշ ծաղիկը «կախարդուհի» Մարինա Վլադիի պատումն է, այն կնոջ, որը 1980-ից ի վեր, ամեն հուլիսին արտասահմանից գալիս է Մոսկվա՝ թարմ ծաղիկներ դնելու իր ուժեղ եւ վիրավոր տղամարդու շիրիմին:

Վիսոցկին վիրավոր հոգի էր, «չարիքների կայսրությունից» վիրավորված սերունդների հոգու թարգմանը, մի խենթ ու ընդդիմադիր էություն, որի նմանները նույնիսկ մարդասեր պետություններում, էլ ուր մնաց այստեղ, բարոյական ամենամեծ անհրաժեշտությունն են: Այն ազգը, որը չունի այդպիսի մարդիկ, թեկուզ մեկը, վտանգված է վերածվելու ամբոխի:

Չարի հանդեպ Վիսոցկու անհաշտության արմատը նրա սիրո երկրում էր՝ մարդ եւ մարդկություն սիրող հոգու: Միայն հակահոգի, անսեր մարմինն է գնում սատանայի ճանապարհով:

Այդպիսիք մեռնում են եւ Քրիստոսի պես հարություն առնում ու ետ գալիս, քանի որ Աստծո Որդին բոլոր աստվածածինների մեջ է: Այսօր Վիսոցկին վերադարձել է հայերեն:

ՆՈՐԱՅՐ ԱԴԱԼՅԱՆ

ԱՄՆ

Ամերիկահայ թեմի 100-ամյա պատմությունը

«Ջահը փոխանցված էր» գրքում

Ինչպես արդեն հայտնի է, այս տարի ամերիկահայ համայնքը մեծ շուքով նշում է Հայաստանյայց եկեղեցու ամերիկահայ թեմի հիմնադրման հարյուրամյակը: Այդ առիթով ՌԱԿ Բոստոնի պաշտոնաթերթ անգլիատառ «Արմինյըն Միրըր Սփեքթեյթըր» շաբաթաթերթում զետեղված հայտարարությունը խորհուրդ է տալիս ամառային արձակուրդների ժամանակ ընթերցանության համար ընտրել ոչ թե հանրահայտ գրողներ Ջոն Գրիշամի, Դանիել Ստիլի կամ Թոմ Կլենսիի ստեղծագործությունները, այլ «Ջահը փոխանցված էր» հատորը, որը պատմում է Ամերիկայում Հայկական թեմի հիմնադրման եւ նրա անցած հարյուրամյա ուղու մասին:

Հարուստ բովանդակությամբ եւ ընտիր տպագրությամբ 314 էջանոց գիրքը միաժամանակ փափուկ եւ կոշտ կազմերով հրատարակվել է Սբ. Վարդան հրատարակչության կողմից:

Հ. Օ.

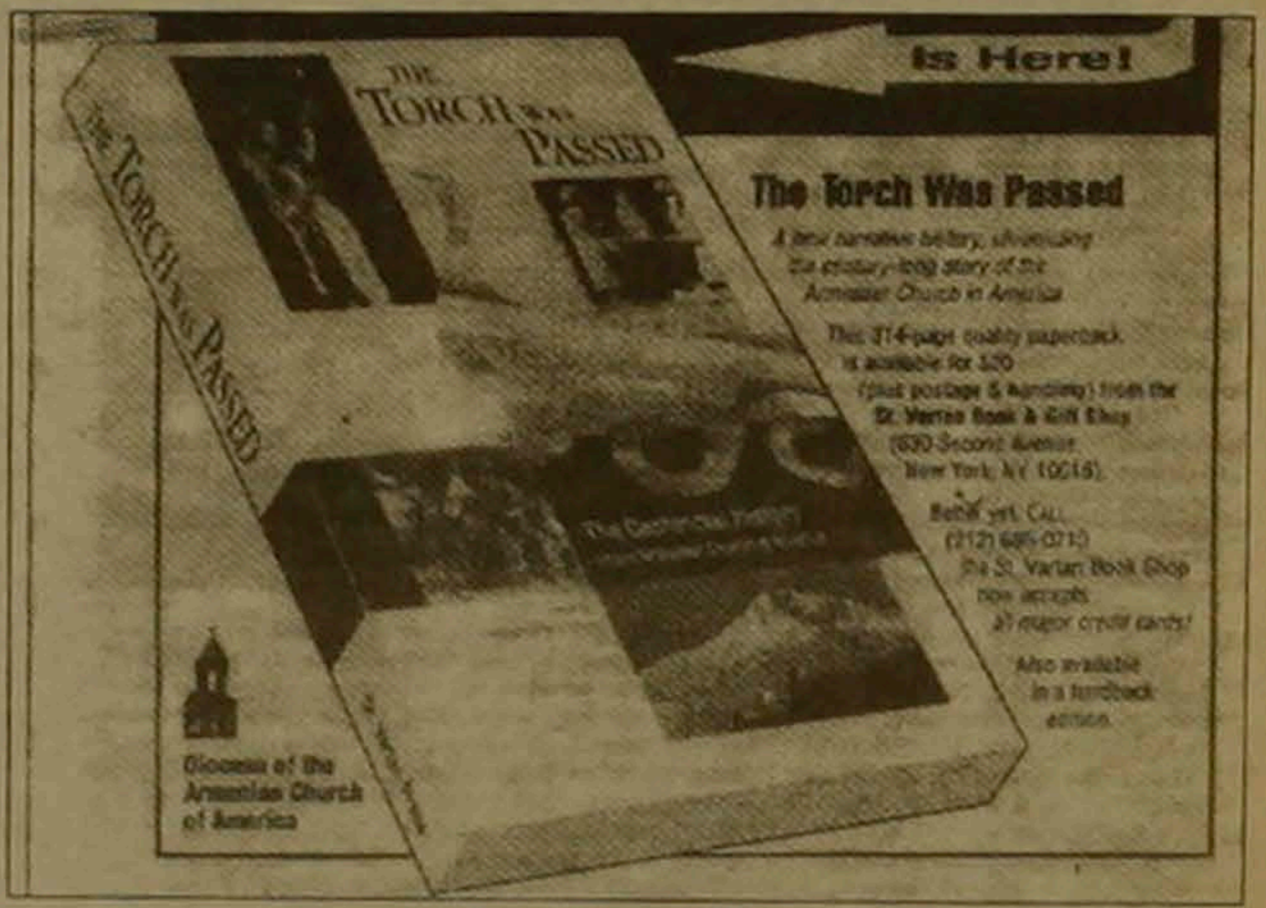

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Եվգենի Մատվեեւը նկարահանում է «Սիրել ռուսական ձեւով-3»

Հայտնի դերասան եւ ռեժիսոր Եվգենի Մատվեեւը շարունակում է «Սիրել ռուսական ձեւով» ֆիլմի հերոսների կինոճանապարհորդությունը: Մոսկվայում սկսելով «Սիրել ռուսական ձեւով-3. Նահանգապետ»-ի նկարահանումները, Մատվեեւը շարունակեց աշխատանքը մերձմոսկովյան Բրոննիցայում, ապա՝ Կալուգայում, Օբնինսկում եւ Մինսկում: Նոր ֆիլմում մասնակցում են նախորդ սերիաներում նկարահանված դերասաններ Գալինա Պոլսկիխը, Լարիսա Ուդովիչենկոն, Նիկիտա Ջիգուրդան, Ելենա Ամինովան եւ այլք: Գլխավոր դերում ինքը՝ Եվգենի Մատվեեւն է: Ֆիլմի պրեմիերան ծրագրավորված է հաջորդ տարվա փետրվարին, գրում է «Իզվեստիան»:

Ար. Մ.

ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԱՄԲԻՈՆ

Հայոց խաչքարները եւ տառերը՝ հավերժացած

Շնորհալի եւ վաստակաշատ քանդակագործ Ռուբեն Նալբանդյանը, որը ունի ճարտարապետական լայն մտահորիզոն, հայտնի է դարձել ոչ միայն հանրապետության սահմաններում, այլեւ ռուսաստանյան եւ արտասահմանյան մի շարք երկրներում, որտեղ ե՛ւ հեռուստատեսությամբ, ե՛ւ թերթերում անդրադարձել են նրա աշխատանքներին:

Անզուգական են վարպետի խաչքարերը: Ռուբեն Նալբանդյանի բազմաթիվ՝ աշխատանքների թվին ավելացավ եւս մեկ խաչքար, որը այժմ կանգնած է Էջմիածնի «Ավիացիոն սարքաշինական գործարան»-ի բակում գտնվող հսկա ուռենու հովանու տակ: Հուշարձանը կանգնեցվեց՝ ի պատիվ գործարանի հիմնադիր եւ վաղամեռիկ տնօրեն Լեւոն Բաբայանի: Այն իրագործվել է ներկայիս տնօրեն Միհրան Սալախյանի եւ ամբողջ կոլեկտիվի մտահղացմամբ, քանի որ ցանկանում էին իրենց անփոխարինելի տնօրենի եւ իհարկե հավատարիմ ընկերոջ եւ բարեկամի հիշատակը անմահացնել:

Երիտասարդ արվեստագետն էլ դարձավ այդ խաչքարի հեղինակը, որտեղ ամբողջ խաչքարի երկայնքով քանդակեց Լեւոն Բաբայանի անվան եւ ազգանվան սկզբնատառերը: Խաչքարի կողքին կանգնեցված է նաեւ Լ. Բաբայանի կիսանդրին եւ այդ ամենին զուգահեռ մի գեղեցիկ աղբյուր: «Այս աղբյուրը հավերժության աղբյուրն է, իսկ սրան կից աստիճանների շարասյունը, որ աստիճանաբար իջնում է, նման է մարդու կյանքին՝ երիտասարդություն, ծերություն եւ ապա՝ դեպի անմահության ճանապարհը, ինչպես եւ ջուրը՝ կիջնի աստիճաններով եւ իր հետ կտանի թափանցիկ ջրի ալիքները», ասաց խաչքարագործը:

Իսկ տառեր քանդակելու մտահղացումը Ռուբենի մոտ առաջացել էր դեռ շատ վաղուց, պարզապես նա այն սկսել է իրականացնել անցյալ տարվանից: Այնուամենայնիվ կան արդեն մոտ 15 քանդակված տառեր, որոնք տեղադրված են Հայաստանի տարբեր շրջաններում եւ քաղաքներում, որպես յուրօրինակ խորհրդանիշ եւ կան հատուկ խաչքարեր օտար [illegible] հայկական տառերի տեսքով: Ուրախալի է, որ հայկական խաչքարին ծանոթանում են նաեւ օտար ազգերը: Այսպի-

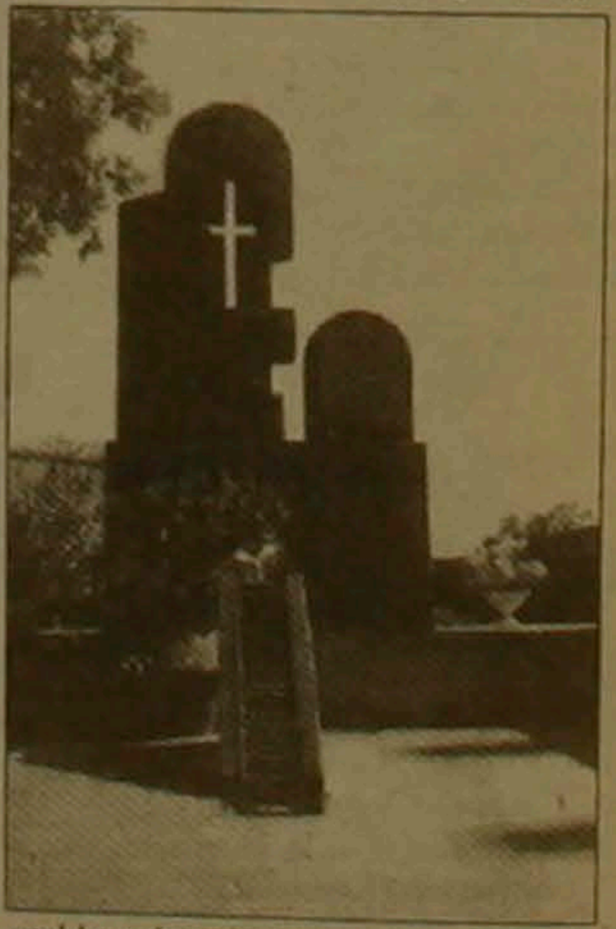

սով հայ ժողովրդի պատմական հարստությունը, ինչպես մի կինոժապավեն, անցնում է Ռուբենի ողջ ստեղծագործական քանդակների միջով: Եվ քարի մեջ փորված խաչը խորհրդանշում է այն տառապանքները, արյունը, զոհերը, որ դաժան պատմությունը պահանջել է այս փոքրաթիվ, բայց հինավուրց եւ ստեղծարար ժողովրդից:

ՆԱՐԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ,
Հյուսիսային համալսարանի ուսանողուհի

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Սպարտակի» վստահ հաղթանակը

Անցկացվեցին եվրոպայի ակումբային թիմերի ամենահեղինակավոր մրցաշարի՝ Չեմպիոնների լիգայի նախնական փուլի առաջին խաղերը: Երկու հանդիպումների արդյունքով զույգերի 16 հաղթողները մտնում են խմբային մրցաշար, որտեղ նրանց կմիանան աշխարհամասի 8 ուժեղագույն թիմերը:

Այս փուլում հաճախ շատ անհավասար ուժի թիմեր են հանդիպում, եւ արդյունքը խոշոր հաշվով հաղթանակներն են: 16 խաղից 5-ում կողմերից մեկը 4 եւ ավելի գնդակ խփեց մրցակցի դարպասը:

Ամենատպավորիչը Մոսկվայի «Սպարտակի» հաղթանակն էր Բուլղարիայի չեմպիոնի Լովեչ քաղաքի «Լիտեքսի» նկատմամբ: Թիմի ներկայացուցիչները հայտարարում էին, որ ինչպես Բուլղարիայի հավաքականը Ռուսաստանի հավաքականին զրկեց աշխարհի առաջնությանը մասնակցելուց, այնպես էլ իրենք կախտեն «Սպարտակին» թույլ չտալ Չեմպիոնների լիգայի հաջորդ փուլ դուրս գալ: Այդ իսկ պատճառով «Լիտեքսի» ղեկավարները, իրենց ֆուտբոլիստներին ոգեւորելու նպատակով, հաղթանակի համար նրանցից յուրաքանչյուրին 5000 գերմանական մարկ էին խոստացել: Բայց... Ռուսաստանի չեմպիոնը բուլղարական թիմի ղեկավարությանը թույլ չտվեց «գերածախս» անել: Այս հանդիպման առաջին կեսն ավարտվեց 0-0 հաշվով, սակայն երկրորդում մոսկվացիները 5 անգամ գրավեցին տանտերերի դարպասը: Գոլերը խփեցին Պիսարեւը (55-րդ եւ 86-րդ րոպեներին), Տիտովը (65), Սամարոնին (77) եւ Ցիմբալարը (90): Նույնպես խոշոր հաշիվ գրանցվեց, եւ բոլոր գոլերը երկրորդ խաղակեսում խփվեցին «Ինտեր»-«Սկոնտո» հանդիպման ժամանակ: Ռիգացիների դարպասը գրավեցին Սամորանոն, Սիմեոնեն, Վենտուրին եւ Բաջոն: Մասնագետները հատկապես նշում են Միլանի թիմի կազմում Ռոբերտո Բաջոյի հաջող նորամուտը: Նույնպես 4-0 հաշիվ արձանագրվեց «Շտուրմ»-«Ույպեշտ» եւ «Բավարիա»-«Օբիլիչ» խաղերում: Այս վերջինում Մյունխենի ֆուտբոլիստները հիանալի խաղ ցուցադրեցին, իսկ հարավսլավացիների դարպասը գրավեցին Էֆենբերգը, Էլբերը, Ցիկլերը եւ Ֆինկը:

Ամենախոշոր հաշիվը գրանցվեց Լիսաբոնում, որտեղ հայտնի «Բենֆիկան» 6 անպատասխան գնդակ ուղարկեց Իսրայելի չեմպիոնի դարպասը:

Միանգամայն անսպասելի արդյունք գրանցվեց Կիեւում: Այստեղ «Դինամոն», արդեն 5-րդ րոպեին գոլ բաց թողնելով իր դարպասը, այնուհետեւ չկարողացավ բեկում մտցնել խաղի մեջ եւ Պրահայի «Սպարտայից» պարտություն կրեց 0-1 հաշվով: Սակայն գուցե դեռ ամեն ինչ կորած չէ, եւ նախորդ խաղարկության քառորդ եզրափակիչի մասնակից կիեւցիները կկարողանա՞ն հաղթահարել «չեխական արգելքը»:

Իր համար ավելի նպաստավոր արդյունքով կարող էր երկրորդ խաղին գնալ Թբիլիսիի «Դինամոն»: Վրաց ֆուտբոլիստները հանդիպումը տանում էին 2-0 հաշվով, սակայն երկրորդ խաղակեսի սկզբին նրանք ցավալի գոլ բաց թողեցին: Այժմ Բիլբաոյում կայանալիք պատասխան խաղի ժամանակ ծանր փորձություն է սպասում թբիլիսցիներին:

Մեզ, իհարկե, հետաքրքրում էր ֆիննական ՀԻԿ-ի մասնակցությամբ խաղը, քանի որ նախորդ փուլում այդ թիմից պարտություն կրելով պայքարից դուրս էր մնացել մեր չեմպիոն «Երեւանը»: Հելսինկիում կայացած խաղում ՀԻԿ-ը 1-0 հաշվով առավելության հասավ ուժեղ մրցակցի՝ Ֆրանսիայի փոխչեմպիոն «Մեց» թիմի նկատմամբ: Գոլը 72-րդ րոպեին խփեց Ռիիլահթին:

Չեմպիոնների լիգա

Նախնական փուլ. առաջին խաղեր

Ռոզենբորգ (Նորվեգիա)-Բրյուգե (Բելգիա)	2-0
Մանչեսթր Յունայթեդ (Անգլիա)-ԼԿՍ (Լեհ.)	2-0
Լիտեքս (Բուլղարիա)-Սպարտակ (Ռուսաստան)	0-5
Գալաթասարայ (Թուրք.)-Գրասհոպերս (Շվեյց.)	2-1
Սելթիկ (Շոտլանդիա)-Կրոատիա (Խորվաթիա)	1-0
Մարիբոր (Սլովենիա)- Էյնդհովեն (Հոլանդիա)	2-1
Դինամո (Ուկրաինա)-Սպարտա (Չեխիա)	0-1
Կոշիցե (Սլովակիա)-Բրոնդբյու (Դանիա)	0-2
Ինտեր (Իտալիա)-Սկոնտո (Լատվիա)	4-0
Օլիմպիակոս (Հունաս.)-Անորթոսիս (Կիպրոս)	2-1
Բենֆիկա (Պորտուգալիա)-Բեյտար (Իսրայել)	6-0
Դինամո (Վրաստան)-Աթլետիկ (Իսպանիա)	2-1
ՀԻԿ (Ֆինլանդիա)-Մեց (Ֆրանսիա)	1-0
Բավարիա (Գերմանիա)-Օբիլիչ (Հարավսլ.)	4-0
Շտուրմ (Ավստրիա)-Ույպեշտ (Հունգարիա)	4-0
Ստյաուա (Ռում.)-Պանաթինաիկոս (Հունաս.)	2-2

Նախնական փուլի պատասխան խաղերը կանցկացվեն օգոստոսի 26-ին:

Ռուսաստանի հավաքականը պատրաստվում է...

Եվրոպայի առաջնության 4-րդ ընտրական խմբում Հայաստանի մրցակիցներից մեկն էլ Ռուսաստանի հավաքականն էր: Տեւական նահանջից հետո այստեղ որոշակի տեղաշարժեր են սկսվել: Գործին բավականին նպաստել է երկրի հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնում հեղինակավոր մասնագետ Անատոլի Բիշովեցի ընտրվելը:

Հավաքականի գլխավոր մարզիչը վերջերս երկօրյա ուսումնամարզական հավաք կազմակերպեց Նովոգորսկում: Այդ «ծանոթության հավաքին» մասնակցեցին միայն Ռուսաստանի առաջնությունում հանդես եկող 26 ֆուտբոլիստներ (բացառությամբ Մոսկվայի սպարտակցիների, որոնց մարզիչ Օլեգ Ռոմանցեւը, պատճառաբանելով իր թիմի կարեւորագույն խաղերը, սաներին Նովոգորսկ չթողեց):

Անատոլի Բիշովեցը մտադիր է մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը, երբ իր հավաքականը Կիեւում Եվրոպայի առաջնության ընտրական հանդիպում կունենա Ուկրաինայի ընտրանու հետ, երկու փորձամրցում անցկացնել: Դրանցից առաջինը նախատեսված է անցկացնել օգոստոսի 19-ին, Շվեդիայի հավաքականի հետ: Այդ հանդիպմանը լավագույնս նախապատրաստվելու համար Բիշովեցն ամսի 16-ից երեքօրյա հավաք է անցկացնելու: Այդ նպատակով նա հրավիրել է

25 ֆուտբոլիստների: Ահա նրանց անունները.

Դարպասապահներ՝ Դ. Խարին («Չելսի», Անգլիա), Ա. Ֆիլիմոնով («Սպարտակ», Ռուսաստան), Ս. Չերչեսով («Տիրոլ», Ավստրիա):

Պաշտպաններ՝ Ա. Իգոնին («Զենիթ», Ռուսաստան), Յու. Կովտուն («Դինամո», Ռուսաստան), Յու. Նիկիֆորով («ՊՍՎ Էյնդհովեն», Հոլանդիա), Վ. Օնոպկո («Օվիեդո», Իսպանիա), Դ. Սոլոմատին («Լոկոմոտիվ», Ռուսաստան), Դ. Խլեստով («Սպարտակ», Ռուսաստան), Ա. Շմարկո («Ռոտոր», Ռուսաստան):

Կիսապաշտպաններ՝ Դ. Ալենիչեւ («Ռոմա», Իտալիա), Ա. Գերասիմենկո («Դինամո», Ուկրաինա), Ի. Դոբրովոլսկի («Ֆորտունա», Գերմանիա), Ա. Կանչելսկիս («Գլազգո Ռեյնջերս», Շոտլանդիա), Ա. Կարպին («Սելտա», Իսպանիա), Ա. Մոստովոյ («Սելտա», Իսպանիա), Ս. Սեմակ (ԲԿՄԱ, Ռուսաստան), Ե. Տիտով («Սպարտակ», Ռուսաստան), Դ. Խոխլով («ՊՍՎ Էյնդհովեն», Հոլանդիա), Ի. Շալիմով («Նապոլի», Իտալիա), Ի. Յանովսկի («Ալանիա», Ռուսաստան):

Հարձակվողներ՝ Վ. Բեսչաստնիխ («Ռեսինգ», Իսպանիա), Ի. Կոլիվանով («Բոլոնյա», Իտալիա), Ս. Կիրյակով («Համբուրգ», Գերմանիա), Ս. Յուրան («Բոխում», Գերմանիա):

Ինչպես նկատեցիք, 25 ֆուտբոլիստների մեծ մասը (16 հոգի) հանդես է գալիս եվրոպական տարբեր ակումբներում, մյուսները խաղում են Ռուսաստանի առաջնությունում: Բիշովեցը կրկին հավաքական է հրավիրել մի շարք ֆուտբոլիստների, որոնք տարբեր պատճառներով հանդես չէին գալիս երկրի գլխավոր թիմում: Եթե բոլոր հրավիրվածները ցանկանան խաղալ Ռուսաստանի հավաքականում, ապա այն իրենից իրոք մարտունակ, վտանգավոր ուժ կներկայացնի:

ՀԵԾԱՆՎԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Քեփենկյան եղբայրների մրցանակի խաղարկությունը

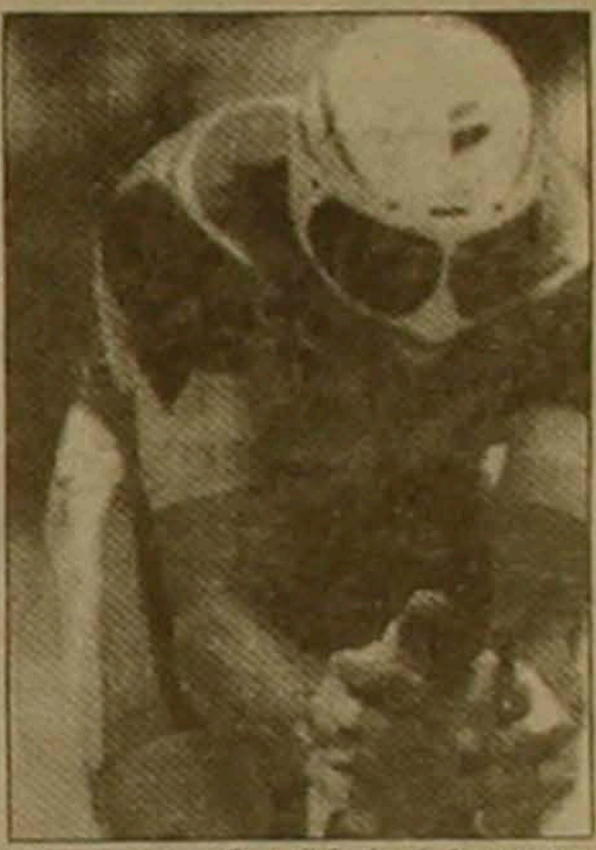

Այսօր Երեւանում «Հայաստան» մարզական միության հեծանվահրապարակում կսկսվի Սողոմոն եւ Գրիգոր Քեփենկյանների մրցանակի խաղարկությունը:

Քեփենկյան եղբայրներն անցյալում հայտնի հեծանվորդներ են: Ավագը՝ Սողոմոնը, Հայաստանի բազմակի չեմպիոն է, հաջող է հանդես եկել ԽՍՀՄ-ի առաջնություններում ու գավաթի մրցումներում: Գրիգորն առավելապես աչքի է ընկել պատանեկան մրցումներում: Նա ոչ միայն բազմիցս հաղթել է հանրապետական առաջնություններում, այլեւ նվաճել է ԽՍՀՄ-ի չեմպիոնի կոչումը, մրցանակային տեղեր գրավել աշխարհի առաջնություններում:

Եղբայրներն արդեն մի քանի տարի է, ինչ ապրում են Ֆրանսիայում: Սակայն նրանք սերտ կապերով կապված են հայրենիքի, հայաստանյան իրենց ընկերների հետ: Քեփենկյաններն այս տարիների ընթացքում քիչ բան չեն արել հայկական հեծանվային սպորտի համար: Նրանք այժմ էլ նախաձեռնություններով են հանդես գալիս:

Դրանցից մեկը իրենց անունով մրցանակի խաղարկությունն է: Մրցումները կանցկացվեն երեք օրվա ընթացքում, օլիմպիական ծրագրով: Նախատեսվում է, որ հանդես կգան Երեւանի, Արմավիրի, Արարատի եւ Սեւանի շուրջ 35-40 ուժեղագույն հեծանվորդներ: Մրցումների կազմակերպիչները հույս ունեն, որ դրանք կնպաստեն մեր հեռանկարային մարզիկների վարպետության աճին, եւ երիտասարդ ու պատանի հեծանվորդները կկարողանան շարունակել այն լավ ավանդույթները, որ հանրապետությունն ունեցել է հեծանվահրապարակային սպորտում:

Մրցումներից անմիջապես հետո Հայաստանի հեծանվորդների հավաքականը կրկին ուսումնամարզական հավաք կանցկացնի Հանքավանում: Նշենք, որ ՀՀ հեծանվային սպորտի ֆեդերացիայի վերջին նիստում հավաքականի ավագ մարզչի պաշտոնում հաստատվեց Գեւորգ Գյոզալյանը:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Չորս հավակնորդ

Աշխարհի գավաթի խաղարկության «Ոսկե շարքի» հերթական՝ 4-րդ փուլն անցկացվեց Շվեյցարիայի Ցյուրիխ քաղաքում:

Ինչպես հայտնի է, բոլոր փուլերում հաղթանակներ տարած թեթեւատլետները կարժանանան 1 մլն դոլար պարգեւավճարի:

Այժմ նման խոշոր գումար ստանալու հույսեր պահպանում են չորս մարզիկներ՝ վազորդներ Մերի Ջոնսը, Բրայան Բրոնսոնը (երկուսն էլ՝ ԱՄՆ), Հիշամ էլ Գերուժը (Մարոկկո) եւ Հայլե Գեբրասելասիեն (Եթովպիա): Չորսն էլ վստահորեն առաջին տեղեր գրավեցին ցյուրիխյան փուլում:

Ջոնսը բավականին բարձր արդյունքով (10,77 վայրկյան) հաղթեց 100 մ արագավազքում, իսկ նրա հայրենակից Բրոնսոնը համարյա կես վայրկյանով առաջ անցավ երկրորդ մրցանակակրից: 1500 մետր մրցատարածությունում իր մրցակիցներին զգալիորեն ետ թողեց նաեւ աշխարհի ռեկորդակիր էլ Գերուժը, որը հաղթեց 3 րոպե 26,45 վրկ արդյունքով: Մեկ այլ ռեկորդակիր՝ Գեբրասելասիեն, 5000 մ տարածությունում փորձեց գերազանցել աշխարհի ռեկորդը, սակայն վերջում դանդաղեցրեց ընթացքը եւ «միայն» 12 րոպե 54,08 վրկ ժամանակ ցույց տվեց:

Այս փուլում հաղթանակներ տոնեցին Ռուսաստանի ներկայացուցիչներ Սվետլանա Մաստերկովան (1500 մ վազք), Սերգեյ Կլյուգինը (բարձրացատկ) եւ Մաքսիմ Տարասովը (ձողացատկ):

ԹԵՆԻՍ

Մենսենի մրցաշարում

ԱՄՆ-ի Օհայո նահանգի Մենսեն քաղաքում անցկացվող թենիսի խոշոր մրցաշարը, որը պատկառելի մրցանակային հիմնադրամ ունի՝ 2 մլն 450 հազար դոլար, վճռական փուլ է թեւակոխել:

Ինչպես նշում են մասնագետները, պայքարն անչափ հետաքրքիր ու լարված է անցնում:

Վերջին խաղերում անհաջողության մատնվեցին իսպանացի ուժեղ թենիսիստներ Ալբերտո Կոստան եւ Կառլոս Մոյան: Նրանց նկատմամբ հաղթանակներ տարան համապատասխանաբար գերմանացի Թոմի Հաասը (6-1, 6-3) եւ ֆրանսիացի Ժերոմ Գոլմարը (6-4, 6-2): Անհաջող ելույթներից հետո կրկին վստահ խաղ է ցուցադրում Եվգենի Կաֆելնիկովը (Ռուսաստան), որը հերթական հանդիպման ժամանակ 6-3, 4-6, 6-4 հաշվով պարտության մատնեց Մայքլ Չանգին (ԱՄՆ):

Մրցումների հաջորդ փուլ են դուրս եկել նաեւ Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ), Գորան Իվանիշեւիչը (Խորվաթիա), Ռիխարդ Կրայչեկը (Հոլանդիա), Թոդ Մարտինը (ԱՄՆ): Նրանք պարտության են մատնել համապատասխանաբար Մարտին Դամմին (Չեխիա), Մարկ Ֆիլիպուսիսին (Ավստրալիա), Անդրեյ Մեդվեդեւին (Ուկրաինա), Թոմաս Մուստերին (Ավստրիա): Ցավոք, պարտություն կրեց եւ մրցապայքարից դուրս մնաց Անդրե Ագասին (ԱՄՆ):

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ՀՀ պատվիրակությունը կմասնակցի ՏՐԱՍԵԿԱ-ի համաժողովին

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, սեպտեմբերի 7-8-ը Եվրոպական միության հովանավորությամբ Բաքվում կայանալիք Եվրոպա-Կովկաս-Ասիա ՏՐԱՍԵԿԱ տրանսպորտային միջանցքին առնչվող համաժողովին կմասնակցի նաեւ Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը, որը կգլխավորի ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը։

Տեղեկանք

1993 թ. մայիսին, Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի հանրապետությունների ղեկավարների մասնակցությամբ Բրյուսելում կայացած կոնֆերանսի ժամանակ որոշվեց ստեղծել ՏՐԱՍԵԿԱ ծրագիրը (տրանսպորտային միջանցք Եվրոպա-Կովկաս-Կենտրոնական Ասիա), որը ՏԱՍԻՍ միջպետական ծրագրի բաղկացուցիչ մասն է։

Հետագայում, բացի նշված 8 հանրապետություններից, ՏՐԱՍԵԿԱ-ի անդամ են դարձել նաեւ Ուկրաինան եւ Մոնղոլիան։ Այս տարվա մայիսին, Թբիլիսիում կայացած ֆորումի ժամանակ ՏՐԱՍԵԿԱ-ի անդամ դառնալու ցանկություն է հայտնել Մոլդովան։ Նման մտադրություն է հայտնել նաեւ Չինաստանը։

ՏՐԱՍԵԿԱ ծրագրի նպատակներն են. Ասիայից Եվրոպա գլխավոր տրանսպորտային միջանցքի զարգացումը, անդամ երկրների տրանսպորտային համակարգերի ինտեգրացումը, այդ երկրներին տրանսպորտային օրենսդրական, իրավական փաստաթղթեր ստեղծելու խորհրդատվական օգնությունը, ծրագրի անդամ երկրների միջեւ տնտեսական կապերի զարգացումը եւ այլն։

Հայաստանը ՏՐԱՍԵԿԱ ծրագրում ներկայացված է ութ ծրագրերով, որոնցից երկուսի գծով արդեն ընդունվել է ֆինանսավորման որոշում։

Հայաստանի կառավարությունը կարեւորում է տարածաշրջանային նշանակության ծրագրերին մասնակցությունը, որոնք ամրապնդում են միջպետական տնտեսական համագործակցությունը։ Այդ նպատակով մեծ ուշադրություն է դարձվում նաեւ հաղորդակցության ներքին ցանցի վերակառուցմանը, ինչի ապացույցն է նաեւ Քըրք Քըրքորյանի տրամադրած միջոցների նպատակաուղղումը հյուսիս-հարավ ճանապարհների կառուցմանը եւ վերակառուցմանը, որով 60 կիլոմետրով կրճատվում է Մեղրի-Թբիլիսի ճանապարհահատվածը։

ՀՀ վարչապետի մամուլի գրասենյակ

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ալիեւը, Մամեդովը եւ Սուլեյմանովը՝ թեկնածուներ

ԲԱՔՈՒ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ Ադրբեջանի 75-ամյա նախագահ Հեյդար Ալիեւը, «Ազգային անկախություն» կուսակցության 43-ամյա ղեկավար Էթիբար Մամեդովը եւ «Անկախ Ադրբեջան» կուսակցության 55-ամյա նախագահ Նիզամի Սուլեյմանովը գրանցվել են որպես երկրի նախագահության թեկնածուներ, որի ընտրությունները տեղի են ունենալու հոկտեմբերի 11-ին։

Ադրբեջանի ներկայիս ղեկավարի անձը լայնորեն հայտնի է։ Ինչ վերաբերում է նրա մրցակիցներին, ապա նրանք բավականաչափ ժողովրդականություն վայելող քաղաքագետներ են հանրապետությունում։

Էթիբար Մամեդովը մասնագիտությամբ պատմաբան է։ Նա եղել է ժողովրդական ճակատի ղեկավարներից մեկը, բայց այդ շարժման պառակտումից հետո ստեղծեց ցենտրիստական բնույթի իր կուսակցությունը։ Բաքվի 1990 թվականի հայտնի իրադարձությունների նախօրեին նա ընտրվել էր հանրապետության անվտանգության խորհրդի անդամ, Ադրբեջանի մայրաքաղաք զորքեր մտցվելուց հետո ձերբակալվել էր եւ մի քանի ամիս անցկացրել Լեֆորտովոյի բանտում։ Մամեդովը նախագահության թեկնածու էր առաջադրվել 1992 թվականի ընտրությունների ժամանակ, բայց ընտրարշավի եզրագծում հանել էր իր թեկնածությունը Աբուլֆազ Էլչիբեյի օգտին։ Նա երկրի Միլի մեջլիսի (խորհրդարան) անդամ է։

Նիզամի Սուլեյմանովն Ադրբեջանում բավականին հայտնի գիտնական է ու գյուտարար։ Նա նույնպես պետության ղեկավարի պաշտոնի հավակնորդներից մեկն էր եղել 1992 թվականի ընտրությունների ժամանակ, բայց զիջել էր Աբուլֆազ Էլչիբեյին, թեեւ որոշ տվյալների համաձայն, մի շարք տարածաշրջաններում նրան հաղթել էր զգալի առավելությամբ։

Պետության ղեկավարի պաշտոնի մյուս հավակնորդների անունները հայտնի կդառնան օգոստոսի 22-ին։

Իրանի արտգործնախարարը Երեւանի հետ ուղղակի երկխոսության սկսելու կոչ է արել Բաքվին

ԲԱՔՈՒ, 13 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Տարածաշրջանային անվտանգությանը, Կասպիականի իրավական կարգավիճակին եւ երկկողմ համագործակցությանն առնչվող հարցեր է քննարկել Ադրբեջանի մայրաքաղաքում Իրանի արտաքին գործերի նախարար Քամալ Խարազին։ Նա չորեքշաբթի երկօրյա պաշտոնական այցով այստեղ է ժամանել եւ բանակցություններ անցկացրել ադրբեջանցի իր պաշտոնակից Թոֆիկ Զուլֆուգարովի եւ վարչապետ Արթուր Ռասիզադեի հետ։

Նույն օրը երեկոյան Ադրբեջանի նախագահին տեղեկացնելով Բաքվում կայացած հանդիպումների մասին, Խարազին հայտարարել է, թե երկու երկրների դիրքորոշումները մի շարք հարցերում համընկնում են, ինչը կարող է հիմք ծառայել համագործակցության զարգացման եւ ընդլայնման համար, հատկապես տնտեսական ոլորտում։ Նա ընդգծել է, որ իր երկիրը հսկայական ներուժ ունի, որից կարող է օգտվել նաեւ Ադրբեջանը, եւ հայտնել է այս երկրում իրագործվող նախագծերին մասնակցելու իրանական կողմի ցանկությունը։

Արծարծելով Ղարաբաղի հիմնախնդիրը, Իրանի արտգործնախարարը հայտարարել է, որ անհրաժեշտ է գտնել այս հակամարտության կարգավորման քաղաքական ուղին։ Նրա կարծիքով, առավել արդյունավետը կլիներ Բաքվի եւ Երեւանի ուղղակի երկխոսությունը։ Խարազին նշել է, որ իր երկիրը պատրաստ է ըստ ամենայնի օգնել նման շփումների հաստատմանը։ Իրանի ԱԳ նախարարության ղեկավարը հայտարարել է, որ Մետաքսի մեծ ճանապարհին նվիրված միջազգային խորհրդաժողովին Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին հրավիրելը համարում է ադրբեջանական պետության ղեկավարի «հիանալի քայլը», ընդգծելով, որ Իրանն ուրախ է այդ հանգամանքով։

Այս կառավարությունն ավելի անկա՞խ դրսի դոնորներից

Սկիզբը էջ 1

ՀՀ կառավարության գերակայությունը Հայաստանի տնտեսական զարգացումը պետք է լինի եւ նա քայլեր կանի միայն զարգացման ծրագրերի ուղղությամբ։ Այստեղով, թերեւս կլուծվի նաեւ ծրագրերի երկարաժամկետության-կարճաժամկետության խնդիրը։ Փաստորեն ՀԲ-ի կողմից շատ հաճախ դրվում են երկարաժամկետ նպատակներ, որոնք կարճ ժամկետում առաջացնում են ծանր հետեւանքներ եւ սոցիալական լարվածություն։ Նման երեւույթներից խուսափելու համար ՀՀ կառավարությունն ավելի հավասարակշռված, կշռադատված քաղաքականություն պետք է տանի։ Ըստ կենտրոնի մեկնաբանության, եւ եթե անգամ ծրագրերը չստանան ՀԲ-ի օժանդակությունը, կառավարությունն ինքը կարող է իրագործել դրանք, որովհետեւ «հարկային դաշտում եւ եկամուտների գնահատման տեսանկյունից տիրապետում է իրավիճակին, այնքանով, որ կարող է ինքն իրականացնել իր մշակած ծրագրերը»։ Կենտրոնի հավաստմամբ ՀԲ ներկայացուցիչը չի մերժել հայկական կողմի այն առաջարկը, որ ծրագրերը պետք է մշակեն Հայաստանի փորձագետները, ինչը կհանգեցնի գումարների խնայողության։ Ի վերջո գաղտնիք չէ, որ դրսի միջազգային չափանիշներով բարձր վարձատրվող մասնագետների վարձատրությունը (ի դեպ, այդ մասնագետների մեջ կային նաեւ ոչ արհեստավարժները, ինչը պատճառ է հանդիսացել ՀՀ-ում որոշ ծրագրերի ձախողման) հաճախ կազմում էր տրամադրվող գումարների զգալի մասը։

Հետաքրքիր մի մանրամասն եւս. ՀԲ-ի նոր ներկայացուցիչը նշել է, որ ՀՀ կառավարության եւ մասնավորապես վարչապետի առաջարկությունները բխում են ՀԲ նախագահի այն դիրքորոշումից, որ «ՀԲ-ն պետք է լսի իր հաճախորդներին»։ Նա հավաստիացրել է, որ ՀԲ երեւանյան գրասենյակը պետք է դառնա կառավարությանն օժանդակող եւ աջակցող մի մարմին։ «Եթե դուք մի ձայնով էիք մինչեւ հիմա փորձում հասցնել ձեր ասելիքը Վաշինգտոն, հիմա կլինի 2 ձայնով», հավաստիացրել է Վահրամ Ներսիսյանցի իրավահաջորդը։ Նա համաձայնվել է, որ Ա. Դարբինյանի այն դիրքորոշմանը, որ ինքը եկել է նոր ստեղծված իրավիճակում եւ խաղի կանոնները պետք է փոխվեն։ Կառավարության ղեկավարի նման դիրքորոշումը պատկերավոր կարելի է գնահատել որպես «երիտասարդ կառավարության հերթական խիզախում»։ Բայց տեղին խիզախում։

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Համայնքային զարգացման ծրագրով Երեւան քաղաքի ջրամատակարարումը բարելավելու համար Համաշխարհային բանկի տրամադրած 30 մլն ԱՄՆ դոլարին համարժեք վարկի սահմաններում իրականացվող աշխատանքների եւ ապրանքների գնումների մրցութային հանձնաժողովը քննարկեց Արզականի աղբյուրների պաշտպանության եւ զարգացման վերջնական նախագծերի եւ մրցութային փաստաթղթերի նախապատրաստման համար խորհրդատու-նախագծողի հրավիրման հարցը։

Ծրագրով նախատեսվում է ստեղծել հեղեղումներից աղբյուրների պաշտպանություն, աղբյուրների սանիտարական պաշտպանության գոտու բարելավում, ջրերի վարակազերծման միջոցառումներ, գործող ջրընդունիչների վերականգնում, ազատ աղբյուրների ընդգրկում եւ ինքնահոս համակարգի հզորության ավելացում մինչեւ 500 լ/վրկ, որը կնպաստի էլեկտրաէներգիայի խնայողությանը։

Հանձնաժողովը ուսումնասիրելով նախագծային կազմակերպություններից ստացված առաջարկները որոշել է վերոհիշյալ աշխատանքների իրականացման պատասխանատվությունը շնորհել «Ջինջ» ՍՊԸ-ին։

Նախագծային աշխատանքների տեւողությունը 3 ամիս է, որից հետո կհայտարարվի մրցույթ շինարարական աշխատանքներն իրականացնելու նպատակով։ Մրցույթի պայմանները կհայտարարվեն լրացուցիչ։

UMCOR

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԻ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միավորված մեթոդիստների օգնության կոմիտեն (ԱՄՔՕՐ) տեղեկացնում է բոլոր շահագրգիռ անձանց, որ սույն թվականի օգոստոսի 12-ից սեպտեմբերի 30-ը ԱՄՔՕՐ-ի գրասենյակից կարող են ստանալ վարկի դիմումի ձեւ, ամեն երկուշաբթի ժամը 8:30-17:30։

Հայտարարվում է մրցույթ գյուղատնտեսության մասնավոր հատվածի հետեւյալ բնագավառների համար

բնագավառը	վարկի առավելագույն չափը
տավարաբուծություն	15,000 ԱՄՆ դոլար
խոզաբուծություն	15,000 ԱՄՆ դոլար
ոչխարաբուծություն	10,000 ԱՄՆ դոլար
թռչնաբուծություն	10,000 ԱՄՆ դոլար
ձկնաբուծություն	10,000 ԱՄՆ դոլար
կաթի վերամշակում	30,000 ԱՄՆ դոլար

Բոլոր վարկերը տրամադրվելու են տարեկան 19 տոկոսով։ Վարկերի տրամադրման ժամկետը 10-18 ամիս է։ Նախընտրություն կտրվի այն դիմողներին, ովքեր արդեն ունեն գործող տնտեսություններ։

Դիմումների հանձնման վերջին ժամկետն է սեպտեմբերի 30-ը, որից հետո դիմումներ չեն ընդունվի։ Լրացված վարկային դիմումի հետ անհրաժեշտ է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերը
- տեսական ռեգիստրում գրանցման վկայական,
- լիցենզավորման փաստաթուղթ (եթե պահանջվում է Ձեր արտադրության համար),

արտադրական տարածքի եւ գրավ դրվող առարկայի սեփականության վկայականներ (բնօրինակները)։

Դիմողները վարկերի հատկացման կարգին կծանոթանան դիմումների ձեւերը ստանալիս։ Վարկերը կտրամադրվեն 1999 թվականի փետրվարին։

Հասցեն՝ Երեւան, Կարապետ Ուլնեցու 16, հեռ. 24-81-41, 28-29-77

ՀԱՅ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ՎԱՃԱՌՔԻ

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱԿԱՐԳ ՑՈՐԵՆ, որի հատկորոշումը ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության, պարենային մթերքների որակի ստուգման կենտրոնական լաբորատորիայի հաստատված տվյալների հետեւյալն է՝

- ցորենի ծագումը	ԱՄՆ
- բնաքաշը	800 գրամ/լ
- պրոտեին	10,8 %
- խոնավությունը	12,5 %
- սոսնձանյութը	24 % I խումբ
- աղտոտվածությունը	1,3 %

Այս ցորենից ստացված ալյուրը լավագույնն է ցանկացած հացամթերքի, թխվածքների եւ մակարոնների պատրաստման համար։

Ձեր կողմից առաջարկվող լոտը, գինը, ձեր հասցեն եւ հեռախոսահամարը գետեղել «Ցորենի աճուրդ» մակագրությամբ ծրարի մեջ եւ ներկայացրեք ՀՏԽ-ի գրասենյակ յուրաքանչյուր երեքշաբթի, մինչեւ ժամը 16:00-ն։ Ներկայացված ծրարները կբացվեն նույն օրը, ժամը 17:00-ին, եւ հաղթողները տեղյակ կպահվեն։

Տեղեկությունների համար զանգահարել 57-80-37

Մեր հասցեն՝ Երեւան-18, Կուզնեցով 30

ՀԱՅ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

«Nissan Bluebird»
մակնիշի ավտոմեքենա՝
1980 թ. արտադրության,
ղեկը աջ կողմից,
նորմալ վիճակում։
Գինը՝ 600 ԱՄՆ դոլար։
Զանգահարել 58-24-83,
56-29-41,
հեռախոսահամարով
Գայանեին

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սեն. սեփ. տուն, Ն.-Շենգավիթ,
2-րդ փող., 7-րդ տուն, նկուղ,
այգի 700 քմ,
Հեռ.՝ 44-97-40

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ

1 սենյականոց բնակարան
15-16 թաղամասերում։
Հեռ.՝ 45-44-56
ԱՐՄԵՆԻՆ

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)։

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 885 Տպաքանակը 3500 Ստորագրված է տպագրության 13. 08. 1998 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@